

Nr 123

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner angående dels inrättande av en statens pris- och kartellnämnd m. m., dels ock anslag till kommerskollegium samt statens handels- och industrikommission jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 under tionde huvudtiteln (punkterna 9, 10, 103, 4 och 102) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1956/57 beräkna såsom förslagsanslag till Näringsfrihetsrådet: Avlöningar 118 300 kronor och till Omkostnader 10 200 kronor, till Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar 305 500 kronor och till Omkostnader 25 200 kronor, till Statens priskontrollnämnd: Avlöningar 1 477 000 kronor och till Omkostnader 392 000 kronor, till Kommerskollegium: Avlöningar 2 969 000 kronor och till Omkostnader 591 600 kronor samt till Statens handels- och industrikommission: Avlöningar 1 000 000 kronor och till Omkostnader 125 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t

dels i propositionen nr 97, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 23 februari 1956, föreslagit riksdagen att

I. godkänna, att en statens pris- och kartellnämnd inrättas den 1 januari 1957 i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i förberörda statsrådsprotokoll framlagt förslag;

II. bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med av departementschefen framlagda förslag, med tillämpning tills vidare från och med den 1 januari 1957 dels fastställa personalförteckning för statens pris- och kartellnämnd, dels ock vidtaga ändringar i personalförteckningen för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor;

III. godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1957;

IV. godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57;

V. under riksstatens tionde huvudtitel för budgetåret 1956/57 såsom förslagsanslag anvisa till

a) Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar 661 400 kronor;

b) Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader 150 000 kronor;

- c) Näringsfrihetsrådet: Avlöningar 89 000 kronor;
  - d) Näringsfrihetsrådet: Omkostnader 9 200 kronor;
  - e) Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar 178 500 kronor;
  - f) Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader 19 200 kronor;
  - g) Statens priskontrollnämnd: Avlöningar 679 500 kronor;
  - h) Statens priskontrollnämnd: Omkostnader 159 500 kronor;
  - i) Avvecklingskostnader för statens priskontrollnämnd 180 000 kronor;
  - j) Kostnader för statens upplysningsbyrå 160 000 kronor;
- dels ock i propositionen nr 103, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 23 februari 1956, föreslagit riksdagen att*

I. godkänna av departementschefen framlagt förslag om överflyttning av vissa arbetsuppgifter från statens handels- och industrikommission till kommerskollegium;

II. bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med av departementschefen framlagda förslag, dels fastställa personalförteckning för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare under tiden 1 juli—31 december 1956, dels ock i personalförteckningen vidtagna ändringar att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1957;

III. godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57;

IV. för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa till

- a) Kommerskollegium: Avlöningar 2 744 300 kronor;
- b) Kommerskollegium: Omkostnader 562 900 kronor;
- c) Statens handels- och industrikommission: Avlöningar 1 000 000 kronor;
- d) Statens handels- och industrikommission: Omkostnader 125 000 kronor.

Utskottet har till behandling förehaft följande motioner i anledning av förenämnda *proposition nr 97* angående inrättande av en statens pris- och kartellnämnd m. m., nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr Strand m. fl. (I: 530) och den andra inom andra kammaren av herrar Gustafsson i Stockholm och Henriksson (II: 686), i vilka hemställts, att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 97 angående inrättande av en statens pris- och kartellnämnd m. m. måtte fastställa den personella organisationen i enlighet med 1954 års priskontrollutrednings enhälliga förslag,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr Birke m. fl. (I: 531) och den andra inom andra kammaren av herr Hjalmarson m. fl. (II: 687), i vilka hemställts, att riksdagen måtte

I. avslå Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 97 om inrättande av en statens pris- och kartellnämnd från och med den 1 januari 1957 samt om anslag härför;

II. godkänna följande avlöningsstat för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	125 300
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	25 200
	Summa kronor 150 500

III. under tionde huvudtiteln för budgetåret 1956/57 såsom förslagsanslag anvisa till Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar 150 500 kronor,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Ohlon* och *Sundelin* (I: 551) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 715), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga,

att riksdagen — med godtagande av Kungl. Maj:ts förslag i de delar, som inte särskilt anges i det följande — måtte vid behandlingen av propositionen nr 97,

I. med avslag å Kungl. Maj:ts under denna punkt gjorda hemställan besluta, att den samhälleliga övervaknings- och utredningsverksamheten avseende pris- och konkurrensförhållanden fr. o. m. den 1 januari 1957 skall anförtros ett utredningsinstitut för pris- och kartellfrågor omfattande en kartell- och en prisbyrå i kommerskollegium, vars personaluppsättning och anslagsbehov riksdagen förklarar sig vilja pröva vid behandlingen av propositionen nr 103;

II. med avslag å Kungl. Maj:ts under denna punkt gjorda hemställan, såvitt den avser personalförteckning för statens pris- och kartellnämnd, be- myndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, som påkallas av departementschefens i propositionen nr 97 härutinnan framlagda förslag;

III. avslå Kungl. Maj:ts förslag om godkännande av avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1957;

IV. avslå Kungl. Maj:ts förslag, såvitt det avser anvisande av anslag för budgetåret 1956/57 till

- a) Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar samt
- b) Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader;

V. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om skyndsam utredning av dels frågan om insamling av de primäruppgifter angående priser m. m. som erfordras för utredningsarbetet rörande pris- och konkurrensbegränsningsfrågor, dels ock frågan om organisationen av pris- kontrollen för det fall, då den allmänna prisregleringslagen kan böra träda i tillämpning,

dels en inom andra kammaren av herrar *Hagberg* och *Holmberg* väckt motion (II: 714), vari hemställts, att riksdagen, med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 97, måtte besluta att uttala att statens pris- och kartellnämnd erhåller sådana befogenheter, som ger styrelsen möjlighet till självständigt ingripande, exempelvis införande av prisstopp för vissa varuslag, beordrande av prissänkningar etc. samt att bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga föreskrifter härför,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Dahlén* väckt motion (II: 716), vari hemställts, att riksdagen vid beviljande av anslag för nästkommande budgetår åt näringsfrihetsrådet måtte besluta, att detsamma erhåller egen skrivpersonal.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna I: 530, II: 687, II: 715, II: 714 och II: 716.

Vidare har utskottet till behandling förehaft följande motioner i anledning av förenämnda *proposition nr 103* angående anslag till kommerskollegium samt statens handels- och industrikommission, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Birke m. fl.* (I: 532) och den andra inom andra kammaren av herr *Hjalmarson m. fl.* (II: 688), i vilka hemställts, att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 103 måtte

I. besluta, att till kommerskollegium skall knytas en kartell- och en prisbyrå med uppgift att följa prisutvecklingen inom näringslivet, att registrera konkurrensbegränsande överenskommelser och att utföra särskilda undersökningar rörande pris- och konkurrensförhållanden;

II. uttala, att dessa organ skall ha en rent utredande karaktär samt att den utredande funktionen även under beredskapsförhållanden skall särskiljas från den förhandlande och prisreglerande funktionen;

III. besluta, att till kommerskollegium skall knytas en rådgivande nämnd om fem personer;

IV. godkänna följande avlöningsstat för pris- och kartellbyråerna samt för den rådgivande nämnden, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1957:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	25 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..	2 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	305 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	80 500

Summa kronor 413 500

V. för budgetåret 1956/57 såsom förslagsanslag anvisa till
 Kommerskollegium: Avlöningar 3 157 800 kronor samt
 Kommerskollegium: Omkostnader 652 900 kronor,

dels förberörda båda likalydande motioner I:551 av herrar *Ohlon* och *Sundelin* och II:715 av herr *Ohlin m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga,

att riksdagen — med godtagande av Kungl. Maj:ts förslag i de delar, som inte särskilt anges i det följande — måtte vid behandlingen av propositionen nr 103 — i enlighet med motion nr 685 i andra kammaren —

II. bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med de förslag i propositionen, som i motionerna lämnats utan erinran, samt de förslag, som i motionerna framlagts, dels fastställa personalförteckning för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare under tiden 1 juli—31 december 1956, dels ock i personalförteckningen vidtagna ändringar att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1957;

III. godkänna följande avlöningsstat för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	945 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	17 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 692 800
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	648 300

Summa kronor 3 304 300

IV. för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa till

a) Kommerskollegium: Avlöningar 3 304 300 kronor;

b) Kommerskollegium: Omkostnader 712 900 kronor;

V. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t vid utfärdandet av instruktion för kommerskollegii råd i pris- och kartellärenden samt för det i kommerskollegium ingående utredningsinstitutet för pris- och kartellfrågor beaktar vad i motionerna anförts,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Kollberg* väckt motion (II: 685), vari hemställts, att riksdagen vid behandling av proposition nr 103 angående anslag till kommerskollegium m. m. måtte — med godtagande av Kungl. Maj:ts förslag i de delar där ej annat yrkande göres i det följande —

I. bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med de förslag i propositionen, som i motionen II:715 lämnats utan erinran, samt de förslag, som däri framlagts, dels fastställa personalförteckning för kommerskollegium att tillämpas tills vidare under tiden 1 juli—31 december 1956, dels ock i personalförteckningen vidtagna ändringar att gälla tills vidare fr. o. m. den 1 januari 1957;

II. godkänna följande avlöningsstat för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	945 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	17 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 692 800
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	648 300
	Summa kronor 3 304 300

III. för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa till

a) Kommerskollegium: Avlöningar 3 304 300 kronor;

b) Kommerskollegium: Omkostnader 712 900 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 687 och II: 715.

Propositionen nr 97 angående inrättande av en statens pris- och kartellnämnd m. m.

Förslag angående inrättande av en statens pris- och kartellnämnd

Chefen för finansdepartementet har framlagt förslag, som innebär, att den nuvarande prisregleringen kommer att upphöra med utgången av innevarande år. I stället har föreslagits införande av en prisregleringslag av beredskapskaraktär, vilken gör det möjligt att reglera priserna vid krig eller krigsfara och i vissa situationer med inflationsfara, ävensom sådana ändringar i 1953 års lag om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet, att näringsfrihetsrådet får behörighet att ingripa mot alla slag av dylika begränsningar i den mån de har skadlig verkan.

En ytterligare förutsättning för prisregleringens avskaffande har angivits vara att samhället beredes möjlighet att även i fortsättningen följa prisutvecklingen samt få insyn i prisbildningen och närmare kännedom om de faktorer, bl. a. konkurrensförhållandena inom näringslivet, vilka påverkar denna. I detta syfte har departementschefen framlagt förslag till lagstiftning om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden. Departementschefen vill nu behandla de åtgärder av organisatorisk art, som är erforderliga för att samhället skall kunna bedriva nyssnämnda verksamhet.

1954 års priskontrollutredning har föreslagit, att den samhälleliga övervaknings- och utredningsverksamheten avseende pris- och konkurrensförhållanden anförtros ett nytt självständigt organ, benämnt statens pris- och kartellbyrå. I samband härmed skulle statens priskontrollnämnd samt kommerskollegiets monopolutredningsbyrå och avdelning för analys av pris- och marknadsförhållanden avvecklas.

Utredningens förslag om inrättande av ett nytt organ har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran i flertalet remissyttranden. Avstyrkande

yttranden har emellertid avgivits av bl. a. statskontoret och kommerskollegium samt handelskamrarna och vissa sammanslutningar inom näringslivet. I sistnämnda yttranden har förordats, att ifrågavarande verksamhet förläggas till kommerskollegium.

I princip är departementschefen liksom vissa remissinstanser av den uppfattningen, att stor försiktighet bör iakttagas när det, såsom i detta fall, är fråga om att inrätta ett nytt permanent ämbetsverk. Tanken att förlägga den nu avsedda verksamheten till en redan förefintlig myndighet synes departementschefen därför värd att noga överväga. Emellertid vill departementschefen fästa uppmärksamheten på att det föreliggande förslaget också innefattar avveckling av vissa statliga organ av sammanlagt icke ringa storlek. Mot bakgrunden härav förefaller departementschefen nyssnämnda betänkligheter böra tillmätas mindre vikt.

Det bör vidare erinras om att den verksamhet, varom här är fråga, kräver en jämförelsevis omfattande organisation för att den önskade effekten skall kunna ernås. Att till ett ämbetsverk, vars organisation till omfattning och struktur redan anpassats efter tidigare givna arbetsuppgifter, knyta en ytterligare personalstyrka av ifrågavarande storleksordning torde i och för sig icke i allmänhet böra tillrådas. Härtill kommer, att de nya arbetsuppgifterna i detta fall har speciell karaktär och, såsom utredningen framhållit, till arten knappast sammanfaller med någon annan statlig verksamhet på det ekonomiskt-statistiska området.

Vad angår förslaget att förlägga verksamheten till kommerskollegium kan härutöver erinras om att med denna myndighets verksamhet synes vanskligt att förena en sådan aktiv prisövervakning och analys av pris- och konkurrensförhållanden, som avses med priskontrollutredningens förslag.

Med hänsyn till vad sålunda anförts finner departementschefen sig böra tillstyrka utredningens förslag om inrättande av ett nytt självständigt organ för den övervaknings- och utredningsverksamhet avseende prisbildningen och konkurrensen inom näringslivet, som ansetts nödvändig efter prisregleringens avskaffande.

Såsom utredningen framhållit och i vissa remissyttranden särskilt understrukits är det här i princip fråga om att skapa ett rent utredande organ. I anledning av vad priskontrollnämnden anförts om organets befogenheter må emellertid härtill fogas, att det självfallet bör vara den blivande myndigheten obetaget att hos andra myndigheter eller Kungl. Maj:t göra de framställningar, innefattande meningsyttringar eller förslag till åtgärder, som dess ledning finner av omständigheterna påkallade.

En av det nya organets huvuduppgifter skall vara att ombesörja en allmän och fortlöpande registrering av priserna för olika förnödenheter och tjänster. Genom dylik prisregistrering erhålles underlag för bedömning var särskilda analyser av prisbildningen skall sättas in. Om en närmare undersökning befinnes påkallad — exempelvis av pris- och marginalutvecklingen inom en bransch eller för viss vara, av marginalernas komponenter och förändringar i dessa eller av marknadsförhållandena överhuvudtaget inom en bransch — skall undersökningen verkställas genom organets försorg.

I vissa remissyttranden har ifrågasatts, huruvida prisregistrerings- och prisanalysverksamheten behöver ges den omfattning, som utredningen synes ha avsett. Därvid har bl. a. kommerskollegium framhållit, att prisutredningar synes böra ske endast från fall till fall och då uppgifter om förekomsten av konkurrensbegränsning föranleder därtill. Det bör emellertid enligt departementschefen här ytterligare betonas, att en allmän insyn i prisbildningen utgör en förutsättning för bl. a. den vidgade konsumentupplysning, som bör komma till stånd när den nuvarande prisregleringen upphör. En sådan generell verksamhet i prisutredande syfte kan även väntas ge bättre möjligheter att uppspåra fall, där oskäligen prissättning eller risker för en sådan förekommer. Även om undersökningarna på prisområdet självfallet är av särskild vikt i samband med bedömningen av de konkurrensbegränsande företeelsernas verkningar, är det alltså icke enbart för sådant ändamål som nämnda undersökningar skall bedrivas. Departementschefen har med hänsyn till vad nu anförts inte något att erinra mot utredningens förslag angående uppläggningsorganets verksamhet i denna del. Det bör sålunda få ankomma på ledningen att under beaktande av föreliggande behov och önskemål samt de personella och andra resurser, som står till buds, avgöra vilken omfattning arbetet på ifrågavarande område skall få och på vad sätt det lämpligen bör bedrivas.

De beräkningar av prisindexserier för olika ändamål, som f. n. åligger vissa myndigheter, bör enligt departementschefen i enlighet med utredningens av berörda remissinstanser tillstyrkta förslag icke nu överflyttas till det nya organet. I detta sammanhang bör starkt betonas vikten av att förekommande offentlig prisstatistik och den för dylik statistik bedrivna uppgiftsinsamlingen effektivt samordnas så att onödigt dubbelarbete inte uppkommer.

Det nya organet skall vidare ombesörja registrering av konkurrensbegränsande överenskommelser samt genom särskilda undersökningar söka utröna verkningarna av konkurrensbegränsning. Dessa uppgifter åvilar f. n. monopolutredningsbyrån. Det blir alltså här i huvudsak fråga om att fortsätta den verksamhet, som bedrivs av sistnämnda organ. Något särskilt uttalande från departementschefens sida synes icke påkallat i detta sammanhang. Det må dock erinras om att nyssnämnda särskilda undersökningar till icke oväsentlig del kommer att sammanhållas med utredningsverksamheten beträffande prisbildningen, något som är av betydelse för övervägandena rörande organets utformning. Såsom utredningen framhållit kan det också bli erforderligt att verkställa utredningar beträffande intäkter, kostnader och vinster inom de enskilda företagen, inom olika verksamhetsgrenar eller för enstaka produkter. Härvid bör det nya organet självfallet så långt möjligt utnyttja den statistik i nyssnämnda avseenden, som utarbetas av statistiska centralbyrån och som förutsättes skola tills vidare omhändervärdas av sistnämnda ämbetsverk.

Till det nya organets arbetsuppgifter skall enligt priskontrollutredningens förslag höras att bedriva konsumentupplysning i prisfrågor. En dylik verksamhet har i likhet med det utredningsarbete, varom förut talats, ansetts

utgöra en förutsättning för prisregleringens avskaffande. Den jämförelsevis omfattande utredningsverksamhet beträffande pris- och konkurrensförhållandena, som enligt det föregående skall bedrivas av organet, gör det i och för sig motiverat att också förlägga upplysningsverksamheten till det samma.

I åtskilliga remissyttranden har ifrågasatts, huruvida icke de med ifrågavarande konsumentupplysning förenade arbetsuppgifterna borde anförtros Hemmens forskningsinstitut eller det statliga institut för konsumentfrågor, om vars inrättande förslag framlagts av särskilda sakkunniga. I anledning härav vill departementschefen först rent allmänt framhålla lämpligheten av att upplysningsverksamheten förläggs till samma organ som utför de utredningar, på vilka den skall vara grundad. Härjämte kan påpekas, att Hemmens forskningsinstitut eller det föreslagna institutet för konsumentfrågor — vars uppgift närmast är att undersöka och meddela upplysning om varornas egenskaper och användbarhet — knappast kan förutsättas besitta eller komma att utrustas med den för en konsumentupplysning i prisfrågor erforderliga ekonomiska och statistiska expertisen. Departementschefen finner sig med hänsyn till det anförda böra tillstyrka utredningens förslag om förläggningsorganet av sistnämnda upplysningsverksamhet. Det ligger emellertid i sakens natur, att det nya prisutredningsorganet i sitt arbete får anledning beakta sådana mellan eljest likartade varor förekommande skillnader i kvalitet, för vilkas rätta bedömande organet å sin sida saknar erforderlig sakkunskap. I dylika fall bör givetvis, som framhållits i vissa remissyttranden, samarbete äga rum med Hemmens forskningsinstitut eller det institut för konsumentfrågor, som kan komma att inrättas.

I enlighet med vad nu anförts bör alltså det nya organet svara för sådan konsumentupplysning, som kan grundas på resultaten av dess prisregistrerande och prisanalyserande verksamhet. Upplysningen kan exempelvis gälla prisspridningen inom en ort eller ett område eller skäligheten av pris-marginalerna inom olika distributionsled. Att ytterligare ingå på frågan om vad ifrågavarande konsumentupplysning bör avse torde icke i detta sammanhang vara erforderligt. Innan en närmare precisering i nämnda avseende sker, torde f. ö. någon tids erfarenhet av verksamheten lämpligen böra avvaktas. Självfallet skall gälla, att kraven på informationens utförlighet, objektivitet och tydlighet ej eftersättes.

Priskontrollutredningen har avsett, att det nya organet skall träda i verksamhet den 1 juli 1956. Med hänsyn till omfattningen av de administrativa åtgärder, som är förenade med organets inrättande, anser departementschefen sig böra föreslå att därmed får anstå till den 1 januari 1957. Organets benämning bör lämpligen vara *statens pris- och kartellnämnd*. Till frågorna om nämndens organisation och om anslag till nämnden återkommer departementschefen i det följande.

I samband med att pris- och kartellnämnden träder i verksamhet bör, såsom förutsatts av utredningen, kommerskollegiets monopolutredningsbyrå och avdelning för analys av pris- och marknadsförhållanden samt statens

priskontrollnämnd avvecklas. Konsekvenserna härav för kommerskollegiets vidkommande kommer att upptagas till behandling vid anmälan av kollegiets anslagsfrågor. De frågor, som sammanhänger med priskontrollnämndens avveckling, anmäler departementschefen i det följande.

Statens pris- och kartellnämnds organisation m. m.

Ledningen för det nya organ, som skall omhänderha den statliga utredningsverksamheten beträffande pris- och konkurrensförhållanden — statens pris- och kartellnämnd — skall enligt priskontrollutredningens förslag ankomma på en styrelse, bestående av 13 ledamöter. Av dessa skall fem representera konsumenterna och fem näringslivet. De övriga tre ledamöterna skall företräda ekonomisk och juridisk sakkunskap och icke vara knutna till något partsintresse; bland dessa skall ordförande och vice ordförande utses. Styrelsesuppleanter skall utses till ett antal av fem, nämligen för var och en av partsgrupperna två och för de opartiska ledamöterna en suppleant.

Utredningens förslag har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran i flertalet remissyttranden. Kommerskollegium har emellertid ansett förslaget oförenligt med tanken att organet skall bedriva en objektiv utredningsverksamhet och i stället förordad, att ledamöterna väljes utanför parternas krets eller att organet ställes under ledning av ämbetsmän.

Enligt departementschefens mening får det anses värdefullt och önskvärt, att de parter som är närmast intresserade av pris- och kartellnämndens verksamhet, nämligen konsumenter och företagare, också skall genom representanter i styrelsen få utöva inflytande på verksamhetens utformning och inriktning. I synnerhet som pris- och kartellnämnden enligt departementschefens uppfattning, vilken även här överensstämmer med utredningens, vid sidan av ansvaret för utredningsarbetet bör ha mera aktiva övervaknings- och upplysningsuppgifter än kommerskollegium för sin del ansett lämpligt synes departementschefen den föreslagna organisationsformen med en styrelse, vari ingår partsrepresentanter, vara den utan gensägelse ändamålsenligaste. Partsrepresentationen synes även kunna bidra till att skapa förtroende bland allmänheten för nämndens arbete. Med hänsyn till den föreslagna sammansättningen av styrelsen och det starka inslaget av opartiska ledamöter kan departementschefen icke heller dela uppfattningen att objektiviteten skulle äventyras. Departementschefen tillstyrker därför att i spetsen för pris- och kartellnämnden sättes en styrelse av i huvudsak den typ utredningen föreslagit. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om styrelsens sammansättning.

Närmast under styrelsen skall ledningen av det nya organet enligt utredningens förslag ankomma på en chef. Detta förslag biträder departementschefen. I anledning av vad bl. a. näringsfrihetsrådet uttalat föreslår departementschefen, att chefen ingår som ledamot av styrelsen. Han blir då en av de tre ledamöter som avses icke vara knutna till något partsintresse.

I likhet med utredningen vill departementschefen understryka, att stora krav bör ställas på pris- och kartellnämndens chef. De omfattande och komplicerade arbetsuppgifter, som kommer att åvila nämnden, gör det angeläget att till verkschef förordnas en person som med teoretisk-ekonomisk eller administrativ skolning förenar god erfarenhet av frågor, vilka hänförs till nämndens verksamhetsområde. Mot bakgrunden av det anförda vill departementschefen ej motsätta sig att chefen, såsom utredningen föreslagit, erhåller överdirektörs tjänsteställning och placeras i lönegrad Cp 17.

I fråga om organisationen i övrigt innebär utredningens förslag, att för verksamheten inom det nya organet skall finnas anställda sammanlagt 93 befattningshavare, fördelade på en planläggningsbyrå, tre utredningsbyråer, en statistisk byrå samt ett kansli. Statens lönenämnd har haft vissa erinringar mot att nämnden erhåller en byråindelning och tänkt sig en enklare organisation. Med hänsyn till vikten att erhålla ett effektivt arbetande organ med tillräckliga resurser anser departementschefen sig dock böra i princip godtaga utredningens förslag. I övrigt har icke vid remissbehandlingen rikts annan mera väsentlig invändning mot detta än att vissa remissinstanser funnit antalet befattningshavare onödigt stort. Ehuru departementschefen i princip är överens med utredningen om nämndens organisation och om att den bör erhålla tillräckliga arbetskraftsresurser, har departementschefen med hänsyn till den återhållsamhet, som bör iakttagas vid inrättande av nya permanenta statliga organ, funnit en viss begränsning av organisationen motiverad. Enligt det förslag departementschefen i det följande framlägger är sålunda personalstyrkan begränsad till att omfatta — utom överdirektören — 78 befattningshavare. Jämväl i fråga om organets indelning har departementschefen ansett sig böra föreslå vissa jämkningar i utredningens organisationsplan. Departementschefen har sålunda ansett sig kunna utgå från att den erforderliga planläggningen av pris- och kartellnämndens verksamhet kan ombesörjas av överdirektören med biträde av den utredningsbyråchef som är mest lämpad för dylikt arbete. Vidare synes kansliet kunna inordnas i en av utredningsbyråerna; den egentliga utredningsverksamheten inom denna byrå bör därvid begränsas i lämplig utsträckning. Sammanfattningsvis innebär departementschefens förslag, att pris- och kartellnämnden skall bestå av fyra byråer, nämligen första, andra och tredje utredningsbyrån samt statistiska byrån. Kansligöromålen och den därför erforderliga personalen bör förläggas till tredje utredningsbyrån. En översikt av den föreslagna organisationen har såsom bilaga fogats till här ifrågavarande statsrådsprotokoll.

Var och en av utredningsbyråerna bör enligt departementschefen förestås av en byråchef i lönegrad 37. En av byråcheferna bör placeras på ordinarie stat. Önskvärt vore om såsom byråchefer kunde förvärvas personer med högre teoretisk utbildning på det ekonomiska området. I den mån detta ej visar sig möjligt bör i vart fall krävas stor erfarenhet av utredningsverksamhet samt grundlig kännedom om näringslivets förhållanden. Med hänsyn till de administrativa arbetsuppgifter, som skall handläggas på tredje utred-

ningsbyrån, bör chefen för denna byrå helst äga juridisk utbildning samt därjämte ha ådagalagt fallenhet för utredningsarbete, främst på det ekonomiska området.

Det arbete med planlägningsfrågor, som kommer att åvila chefen för en av utredningsbyråerna, kan förutsättas vara så maktpåliggande att en befattningshavare bör avdelas för att lämna honom erforderligt biträde härmed och med ledningen av byrån. För detta ändamål föreslår departementschefen, att en byrådirektörstjänst i Ce 31 inrättas.

Beträffande de befattningshavare, som skall svara för den egentliga utredningsverksamheten, må allmänt framhållas följande. Departementschefen anser det önskvärt, att utredningsbyråerna utrustas såväl med samhällsekonomiskt och företagsekonomiskt skolad personal som med tjänstemän, som förvärvat praktisk erfarenhet från olika branscher inom näringslivet. Fördelningen av personalen på dessa kategorier bör få avgöras av nämndens ledning. Därvid bör emellertid beaktas synpunkten, att utredningsverksamhetens art kräver tillgång på ett lämpligt antal tjänstemän med god ekonomisk utbildning.

Departementschefen föreslår, att på vardera av första och andra utredningsbyråerna inrättas fyra befattningar som förste aktuarie, därav två i Ce 29 och två i Ce 27. Vidare bör på var och en dessa byråer finnas fyra amanuensbefattningar i den reglerade befordringsgången och fyra assistentbefattningar i Ce 21. I anledning av vad priskontrollnämnden och Tjänstemännens centralorganisation anfört vill departementschefen nämna, att hinder icke bör möta för pris- och kartellnämnden att om så befinnes motiverat utbyta amanuensbefattningar mot assistentbefattningar inom den angivna ramen. Den personaluppsättning för utredningsbyråerna, som nu föreslagits, torde möjliggöra en lämplig indelning i arbetsgrupper allt efter utredningsuppgifternas karaktär. Sålunda torde mera komplicerade uppdrag kunna anförtros åt arbetsgrupper, bestående av en förste aktuarie med biträde av en eller två amanuenser eller assistenter. För enklare undersökningar och rutinmässiga uppdrag förefaller det till fyllest att utnyttja enbart amanuens- och assistentpersonal.

För skriv- och andra kontorsgöromål torde på envar av nu ifrågavarande utredningsbyråer inrättas en kanslibiträdestjänst i Ce 11 och en biträdesbefattning i den reglerade befordringsgången.

De av departementschefen nu framlagda förslagen innebär, att personalstyrkan på första och andra utredningsbyråerna kommer att uppgå till sammanlagt 31 tjänstemän.

På den tredje utredningsbyrån skall utöver utredningsarbete även ankomma registreringen av kartellavtal samt den konsumentupplysande verksamheten i prisfrågor. Dessutom skall på byrån handläggas juridiska, kamerala och personella spörsmål samt administrativa ärenden i övrigt. Frågan om chefstjänsten på byrån har av departementschefen redan behandlats. För byråns utredande verksamhet föreslår departementschefen, att en särskild utredningssektion inrättas. På denna sektion bör finnas en förste aktuarie

i Ce 29, en förste aktuarie i Ce 27, en amanuens i reglerad befordringsgång och två assistenter i Ce 21 samt ett kanslibitråde. I fråga om dessa befattningshavare bör gälla i princip samma krav och villkor, som departementschefen angivit för motsvarande personal på första och andra utredningsbyråerna. — För handhavandet av kartellregistret och de administrativa ärendena bör vidare inrättas en administrativ sektion under ledning av en förste byråsekreterare i Ce 29. Denne skall ha juridisk utbildning och bör vid behov kunna tjänstgöra som vikarie för byråchefen. Vidare vill departementschefen, i likhet med utredningen, föreslå att på den administrativa sektionen inrättas en tjänst som kassör i Ce 15 för kamerala ärenden och personalärenden, en befattning som kontorist i Ce 13 för registratorsgöromål samt en biträdesbefattning för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång. Slutligen bör till denna sektion knytas ytterligare en tjänst som kontorist i Ce 13, avsedd som sekreterare åt överdirektören. — För konsumentupplysningen i prisfrågor bör inrättas en särskild publiceringssektion under ledning av en förste byråsekreterare i Ce 27. I enlighet med vad som framhållits av ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor bör denne befattningshavare ha erfarenhet av publicistisk verksamhet. För biträde åt förste byråsekreteraren föreslår departementschefen inrättande av en befattning som amanuens i reglerad befordringsgång. Dessutom bör på publiceringssektionen placeras ett biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång.

I likhet med utredningen finner departementschefen det motiverat, att de tre utredningsbyråerna utrustas med en gemensam skrivcentral. Såsom utredningen föreslagit bör skrivcentralen stå under ledning av ett kanslibitråde i Ce 11 och i övrigt bestå av fyra biträden i reglerad befordringsgång. Härjämte vill departementschefen tillstyrka utredningens förslag om inrättande av en tjänst som förste expeditionsvakt i Ce 12 och två expeditionsvakttjänster — varav en bör placeras i Ca 10 och en i Ce 10 — samt två biträdesbefattningar i reglerad befordringsgång för telefonistgöromål. Nu angivna biträdes- och vaktpersonal bör i organisatoriskt hänseende tillhöra tredje utredningsbyrån. De av departementschefen sålunda förordade förslagen om inrättande av tjänster på denna byrå innebär, att dess personalstyrka kommer att uppgå till sammanlagt 25 tjänstemän.

Vad därefter angår den statistiska byrån vill departementschefen understryka utredningens allmänna uttalande att personalen på denna byrå skall ha ingående kännedom om den med stickprovsundersökningar förenade statistiska metodiken samt god kännedom om marknadsförhållandena. I överensstämmelse med utredningens förslag förordar departementschefen, att byrån ställes under ledning av en byråchef i Ce 37 med statistisk utbildning. Departementschefen tillstyrker även förslaget, att byråchefen erhåller biträde av ytterligare en statistiker i lönegrad Ce 29. Denne bör, såsom statistiska centralbyrån föreslagit, benämnas förste aktuarie. Vidare bör inrättas en tjänst som förste aktuarie i Ce 27. Innehavaren av denna befattning bör bl. a. ha till uppgift att följa den internationella prisutvecklingen.

Utredningens förslag om inrättande av tre amanuens tjänster i reglerad befordringsgång anser departementschefen sig böra biträda. Den erforderliga granskningen av statistiskt primärmaterial bör stå under ledning av en förste kansliskrivare i Ce 17 med biträde närmast av en kansliskrivare i Ce 15. Dessutom föreslår departementschefen, att för detta arbete inrättas två kontoristtjänster i Ce 13. För den tjänsteman, som skall handha det s. k. butiksregistret, kan departementschefen inte förordna högre placering än som kontorist i Ce 13. Departementschefen tillstyrker utredningens förslag beträffande personal för räkne- och skrivarbeten. Sålunda bör för dessa göromål inrättas en kanslibiträdestjänst i Ce 11 och tre befattningar som biträden för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång.

I enlighet med utredningens förslag bör till statistiska byrån knytas en särskild avdelning för erforderlig kontrollantpersonal samt befattningshavare vid priskontoret för Stockholms stad och län. Avdelningen bör benämnas kontrollsektionen och stå under ledning av en byråsekreterare i Ce 25. Denne tjänsteman skall vara nämndens kontaktman gentemot länsstyrelsernas priskontor och i övrigt följa arbetet vid dessa organ. Departementschefen tillstyrker förslaget att en assistent i Ce 23 placeras som biträdande chef på sektionen. På denne befattningshavare bör, såsom utredningen angivit, i första hand ankomma att leda och deltaga i prisinsamlingen inom Stockholms stad och län. Vidare föreslår departementschefen, att fem tjänster som kontrollant i Ce 19 inrättas. Innehavarna av dessa befattningar bör, i överensstämmelse med utredningens förslag, vid behov kunna utnyttjas för att förstärka personalen vid priskontoren ute i landet.

De av departementschefen framlagda förslagen beträffande statistiska byrån innebär, att personalen därstädes kommer att bestå av 22 tjänstemän. Antalet tjänstemän vid pris- och kartellnämnden skulle därmed komma att uppgå till sammanlagt 79 befattningshavare.

Vid bifall till de förslag, som departementschefen i det föregående framlagt beträffande personalorganisationen vid statens pris- och kartellnämnd, skall i personalförteckningen för denna myndighet fr. o. m. den 1 januari 1957 uppföras följande tjänster.

Personalförteckning

Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat	Lönegrad
1 överdirektör		Cp 17
1 byråchef		Ca 37
1 expeditionsvakt		Ca 10
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25		
3 byråchefer		Ce 37
1 byrådirektör		Ce 31
6 förste aktuarier		Ce 29

Befattning	Lönegrad
1 förste byråsekreterare	Ce 29
6 förste aktuarier	Ce 27
1 förste byråsekreterare	Ce 27

Därutöver kommer personalen vid pris- och kartellnämnden att utgöras av 1 byråsekreterare i Ce 25, 13 amanuenser i reglerad befordringsgång, 1 assistent i Ce 23, 10 assistenter i Ce 21, 5 kontrollanter i Ce 19, 1 förste kansliskrivare i Ce 17, 1 kansliskrivare i Ce 15, 1 kassör i Ce 15, 5 kontorister i Ce 13, 1 förste expeditionsvakt i Ce 12, 5 kanslibiträden i Ce 11, 1 expeditionsvakt i Ce 10 och 13 biträden för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång. Det förutsattes få ankomma på Kungl. Maj:t att i förekommande fall placera biträdestjänster i lönegrad Ca 8 enligt grunderna för den reglerade befordringsgången.

Den sålunda föreslagna personalen bör i huvudsak erhålla den placering på de olika byråerna, som föreslagits i det föregående. Departementschefen förutsätter dock, att därest det visar sig påkallat, viss omflyttning av personal mellan byråerna skall kunna äga rum.

Såsom förut framhållits innebär det av departementschefen framlagda förslaget till organisation av den statliga verksamheten rörande pris- och konkurrensbegränsningsfrågor, att priskontrollnämnden avvecklas vid utgången av år 1956. Samtidigt skall de 78 befattningar, som f. n. finns vid detta organ, indragas. Dessutom avvecklas vid samma tidpunkt kommerskollegiets monopolutredningsbyrå samt avdelning för analys av pris- och marknadsförhållanden. Därvid minskar kollegiets organisation med sammanlagt 28 tjänstemän, nämligen 1 kommerseråd i Ca 37, 1 expeditionsvakt i Ca 10, 2 byrådirektörer i Ce 31, 3 förste aktuarier i Ce 29, 1 förste byråsekreterare i Ce 29, 2 förste aktuarier i Ce 27, 7 amanuenser i reglerad befordringsgång, 1 kontorist i Ce 13, 1 kanslibitråde i Ce 11 och 4 biträden i reglerad befordringsgång samt 5 extra befattningshavare. Det finns anledning utgå från att personalen vid priskontrollnämnden, monopolutredningsbyrån och prisanalysavdelningen i viss utsträckning kommer att få anställning hos pris- och kartellnämnden. Beträffande vissa personalfrågor, som sammanhänger med priskontrollnämndens avveckling, återkommer departementschefen i det följande. I fråga om de övergångsanordningar, som eljest kan visa sig erforderliga, förutsattes det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta.

Såsom utredningen framhållit, bör till det nya organets förfogande finnas en fältorganisation för insamling av de uppgifter angående priser m. m., som erfordras för utredningsarbetet. För uppgiftsinsamlingen svarar f. n. — utom vad angår Stockholms stad och län — de till länsstyrelserna knutna priskontoren. Utredningen anser att denna ordning bör bibehållas tills vidare. Detta förslag har i huvudsak biträttats i flertalet remissyttranden. Vissa erinringar, främst avseende priskontorspersonalens ställning och arbetsförhållanden, har dock framförts. Från vissa håll har föreslagits, att upp-

giftsinsamlingen skulle anförtros åt statistiska centralbyrån. För egen del är departementschefen icke nu beredd att ta ställning till frågan hur insamlingsarbetet lämpligen bör organiseras på längre sikt. Detta spörsmål torde, när erfarenhet vunnits av pris- och kartellnämndens verksamhet, få övervägas ytterligare. Under nu nämnda omständigheter synes det i enlighet med utredningens förslag böra tills vidare ankomma på priskontoren att handha den erforderliga uppgiftsinsamlingen för pris- och kartellnämndens räkning. Någon ändring i fråga om priskontorspersonalens ställning och tjänstgöringsförhållanden är departementschefen mot bakgrunden av det anförda icke beredd att tillstyrka.

Statens upplysningsbyrå, som f. n. i organisatoriskt avseende tillhör statens priskontrollnämnd, torde såsom statskontoret och byrån förordad böra knytas till statsdepartementen och därvid närmast inordnas i den till finansdepartementet hörande organisationsavdelningen. Till den härmed förknippade anslagsfrågan återkommer departementschefen senare.

Beträffande den erforderliga organisationen för det fall, då den allmänna prisregleringslagen kan böra träda i tillämpning, har såväl inom utredningen som vid remissbehandlingen olika möjligheter diskuterats. Utredningen har för sin del icke tagit slutlig ställning i frågan utan ansett det få ankomma på Kungl. Maj:t att i förekommande fall besluta om vilket organ som skall handha priskontrollen. Av remissinstanserna har några, däribland priskontrollnämnden, förordat att ifrågavarande uppgift bör tilldelas pris- och kartellbyrån. Kommerskollegium har däremot på principiella grunder ansett, att ett särskilt organ bör inrättas för ändamålet. För egen del vill departementschefen, företrädesvis av praktiska skäl, ansluta sig till priskontrollnämndens uppfattning och i enlighet därmed förorda, att pris- och kartellnämnden får fungera som nytt priskontrollorgan, om behov av ett sådant skulle uppkomma. Det bör förutskickas att pris- och kartellnämndens ordinarie verksamhet därvid kan få begränsas för den tid prisreglering tillämpas.

Anslag till statens pris- och kartellnämnd

Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar

Utredningens förslag angående arvode till styrelsens ordförande kan departementschefen icke biträda utan förordar att ordförandearvodet bestämmas till 450 kronor för månad. I övrigt tillstyrker departementschefen vad utredningen föreslagit beträffande styrelsearvoden. I enlighet härmed bör arvodet till styrelseledamot utgöra 125 kronor för månad jämte 40 kronor för varje sammanträde, vari ledamoten deltagit. Överdirektören och chefen för nämnden bör dock icke äga åtnjuta särskild ersättning i sin egenskap av styrelseledamot. Till suppleant i styrelsen bör utgå arvode med 50 kronor för varje sammanträde, i vilket han deltagit. Med dessa utgångs-

punkter beräknar departementschefen för arvoden och ersättningar till styrelsen ett årligt belopp av 20 000 kronor. Avlöningskostnaderna för den av departementschefen föreslagna personalen vid pris- och kartellnämnden uppskattar departementschefen för helt år till 1 282 800 kronor. Under avlöningsanslaget bör medel också beräknas för vikariats- och övertidserättningar m. m. Dessa kostnader uppskattar departementschefen till 20 000 kronor för år. De sammanlagda avlöningskostnaderna vid pris- och kartellnämnden skulle därmed för ett budgetår uppgå till 1 322 800 kronor. Då nämnden skall inrättas först den 1 januari 1957 erfordras anslag till avlöningar endast för ett halvt år, varför anslaget torde uppföras med 661 400 kronor.

Avlöningsanslaget beräknas sålunda:
avlöningar till ordinarie tjänstemän 27 600 kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 10 000 kronor;
avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 496 200 kronor;
rörligt tillägg 127 600 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till $(27\ 600 + 10\ 000 + 496\ 200 + 127\ 600 =)$ 661 400 kronor.

Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader

Departementschefen framhåller, att det inte är möjligt att med någon större säkerhet beräkna de blivande omkostnaderna för pris- och kartellnämndens verksamhet. Såsom tidigare nämnts kommer det nya verket att i huvudsak överta de arbetsuppgifter, som f. n. ankommer på kommerskollegiets monopolutredningsbyrå och prisanalysavdelning, samt den prisövervakande verksamhet, som nu bedrivs av statens priskontrollnämnd. Det synes därför riktigt att vid beräkningen av pris- och kartellnämndens omkostnadsanslag utgå ifrån berörda myndigheters kostnader för motsvarande verksamhet. Därvid torde beaktas, att den av departementschefen i det föregående förordade personalstyrkan vid pris- och kartellnämnden är omkring tjugofem procent mindre än den nuvarande organisationen på här ifrågavarande områden. Vidare bör medel till statens upplysningsbyrå inte beräknas under pris- och kartellnämndens anslag. Med dessa utgångspunkter samt med ledning av från kommerskollegium och priskontrollnämnden erhållna uppgifter beräknar departementschefen de löpande utgifterna för pris- och kartellnämndens verksamhet under ett budgetår till i runt tal 272 000 kronor. Av detta belopp torde hänföras till sjukvård m. m. 8 000 kronor, till reseersättningar 40 000 kronor, till expenser 164 000 kronor och till publikationstryck 60 000 kronor. Till följd av att pris- och kartellnämnden inte skall börja sin verksamhet förrän vid ingången av år 1957 bör omkostnaderna för nästa budgetår beräknas med hänsyn till utgifterna under endast ett halvt år och sålunda upptagas till 136 000 kronor. Utöver detta anslagsbelopp för löpande omkostnader torde särskilda medel behöva

anvisas för engångsanskaffning av möbler, kontorsmaskiner m. m. Pris- och kartellnämndens inventariebehov kommer visserligen att till största delen utan kostnader kunna tillgodoses från de myndigheter, som berörs av omorganisationen, men vissa kompletteringar torde bli nödvändiga. För detta ändamål bör beräknas ett medelsbehov av 14 000 kronor.

Pris- och kartellnämndens omkostnadsanslag — som i likhet med andra dylika anslag bör ha förslagsanslags karaktär — torde sålunda för budgetåret 1956/57 böra uppföras med 150 000 kronor. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser beträffande användningen av anslaget för olika ändamål.

Övriga organisations- och anslagsfrågor

Näringsfrihetsrådet: Avlöningar

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 72 000 kronor.

Utvidgningen av näringsfrihetsrådets verksamhetsområde till att omfatta alla slag av konkurrensbegränsande företeelser inom näringslivet kommer att medföra en större arbetsbelastning för rådet. Ökningen av rådets arbetsbörda synes departementschefen lämpligen kunna mötas genom att för ledamöternas och suppleanternas deltagande i sammanträdena införa i hudsak den ordning, som föreslagits av näringsfrihetsrådet i yttrande över förslag av priskontrollutredningen i fråga om näringsfrihetsrådet (prop. s. 41). Därigenom synes den erforderliga utökningen av antalet suppleanter kunna begränsas till att gälla ytterligare en representant för företagen. Rådets förslag i nu berörda hänseende torde sålunda böra godtagas. Det ytterligare medelsbehovet för arvoden till andra ledamöter än ordföranden, vilket uppstår till följd av den ökade sammanträdesfrekvensen, beräknar departementschefen i likhet med utredningen till 10 000 kronor för år.

Departementschefen ansluter sig till utredningens uppfattning, att ordföranden och sekreteraren på grund av den väntade ökningen av arbetsbördan bör erhålla heltidsbefattningar. Däremot kan departementschefen, i avvaktan på närmare erfarenheter av rådets utvidgade verksamhet, inte nu tillstyrka förslaget att dessa befattningar uppföres på ordinarie stat. Sålunda bör ifrågavarande befattningshavare även i fortsättningen vara arvodesavlönade. Arvodet till ordföranden bör motsvara, om ordföranden varit justitieråd eller regeringsråd, lön enligt löneklass 21, löneplan 2, och eljest lön enligt löneklass 19, samma löneplan. Sekreterarens arvode bör motsvara lön enligt löneklass 29, löneplan 1. Vad nu förordats kan beräknas medföra ett ytterligare medelsbehov, för år räknat, av 23 000 kronor.

Departementschefen är inte f. n. beredd tillstyrka, att rådet erhåller egen skrivpersonal. Biträdesgöromålen bör liksom hittills omhändervhas av personal vid ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor. Ej heller finner

departementschefen erforderligt att, såsom föreslagits vid remissbehandlingen, en biträdande sekreterare anställas.

De i det föregående tillstyrkta förändringarna beträffande arvoden till rådets ordförande, ledamöter och sekreterare bör, i likhet med de övriga åtgärder, som sammanhänger med inrättandet av en statens pris- och kartellnämnd, gälla från och med den 1 januari 1957. Till följd härav blir behovet av ökade medel för nästa budgetår endast hälften av det för helt år beräknade — vilket utgör 33 000 kronor — eller i runt tal 17 000 kronor. Näringsfrihetsrådets avlöningsanslag bör alltså för budgetåret 1956/57 uppföras med 89 000 kronor.

Näringsfrihetsrådet: Omkostnader

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 8 200 kronor.

Den väntade ökningen av antalet sammanträden torde enligt departementschefen medföra ett ytterligare medelsbehov under anslagsposten till reseersättningar. Såsom näringsfrihetsrådet framhållit, kan emellertid posten å andra sidan nedräknas till följd av att vissa engångskostnader bortfaller. I avvaktan på närmare erfarenheter av den utvidgade verksamheten torde posten för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp. Den av utredningen beräknade ökningen med 2 000 kronor av medelsbehovet för omkostnader i övrigt synes departementschefen böra godtagas. För nästa budgetår bör dock av skäl, som tidigare angivits, anslaget höjas allenast med hälften av nämnda belopp eller sålunda med 1 000 kronor.

Näringsfrihetsrådets omkostnadsanslag bör alltså för budgetåret 1956/57 uppföras med 9 200 kronor.

Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 114 600 kronor.

Den föreslagna utvidgningen av 1953 års lag till att omfatta alla slag av konkurrensbegränsande företeelser medför i och för sig ingen ändring beträffande arten av de arbetsuppgifter, som ankommer på ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor. Däremot torde arbetsbelastningen komma att öka i inte oväsentlig utsträckning. Detta sammanhänger även med att ämbetet, sedan priskontrollnämndens verksamhet upphört, måste beakta frågor rörande prissättningen i betydligt större omfattning än hittills. Det torde därför vara påkallat att — då den utvidgade lagstiftningen om motverkande av konkurrensbegränsningar träder i tillämpning och den nuvarande priskontrollen avvecklas — förstärka personalen vid ombudsmannaämbetet. Departementschefen är emellertid inte beredd förorda en så avsevärd personalförstärkning, som utredningen föreslagit.

Utredningens förslag att inrätta en byråchefstjänst för konkurrensbegränsningsärenden anser departementschefen sig i princip böra tillstyrka. Utredningen framhåller som ett önskemål, att innehavaren av denna tjänst

vid behov skall kunna vikariera för ombudsmannen. Helst bör det därför vara en lagkunnig person, som förvärvat domarerfarenhet. Departementschefen är emellertid inte beredd förordna högre löneställning än lönegrad Ce 37. Departementschefen förordar, att till ombudsmannens förfogande ställes en tjänsteman, som självständigt kan handlägga vissa slag av anmälningsärenden. Denne bör placeras som byrådirektör i lönegrad Ce 31.

För den befattningshavare, som närmast under ombudsmannen skall svara för handläggning av ärenden med huvudvikten lagd på konkurrensbegränsningars inverkan på prisfrågan, kan departementschefen icke tillstyrka högre placering än som byrådirektör i Ce 33. Med hänsyn till arten av hithörande arbetsuppgifter bör denne befattningshavare ha en kvalificerad företagsekonomisk utbildning och särskild erfarenhet av prisfrågor. I övrigt kan departementschefen biträda utredningens förslag beträffande personal för prisärendenas behandling endast så till vida att han förordar inrättandet av en befattning som förste byråsekreterare i Ce 29 och en amanuensbefattning i reglerad befordringsgång.

Såsom utredningen föreslagit torde en utökning även av biträdespersonalen vid ombudsmannaämbetet böra ske. Departementschefen förordar, att för arbetsuppgifter som arbetsledare för denna personal och som registrator inrättas en tjänst som kontorist i Ce 13. Utöver den kanslibiträdesbefattning och den heltidstjänst som biträde för skriv- och kontorsgöromål i befordringsgången, vilka redan finns vid ämbetet, torde ytterligare en tjänst som kanslibiträde i Ce 11 böra inrättas, varjämte en halvtidsbefattning som biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång ombildas till heltidstjänst. Innehavaren av den nya kanslibiträdestjänsten bör i första hand sysselsättas med skrivgöromål för näringsfrihetsrådets räkning. För sistnämnda ändamål föreslår departementschefen dessutom, att medel beräknas för anställande av ytterligare ett biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång med halvtidstjänstgöring.

Utvidgningen av 1953 års lag och avvecklingen av den nuvarande priskontrollen kommer inte att ske förrän den 1 januari 1957. Med hänsyn därtill torde de av departementschefen framlagda förslagen om personalförändringar vid ombudsmannaämbetet inte böra genomföras förrän vid nämnda tidpunkt. Lönekostnaderna för den då nytillkommande personalen beräknar departementschefen för helt år till sammanlagt 150 100 kronor. Då ifrågasvarande lönekostnader endast skall beräknas för senare hälften av nästa budgetår, bör avlöningsanslaget höjas med endast hälften av nyss angivna belopp eller i runt tal 75 100 kronor.

För löneklassändringar m. m. bör anslaget uppräknas med 1 400 kronor. Vid den personalförstärkning som förordats i det föregående bör befattningen som biträdande ombudsman indragas. Indragningen av befattningen medför att medelsbehovet för nästa budgetår minskas med 10 100 kronor. I samband med att den föreslagna omorganisationen genomföres torde ej heller medel för arvoden till kvalificerade biträden åt ombudsmannen vidare böra beräknas. Till följd därav kan anslaget för nästa budgetår nedräknas med 12 500 kronor.

Den erforderliga höjningen av anslagsposten till rörligt tillägg i anledning av 1955 års allmänna lönehöjning för statstjänstemän beräknas till 10 000 kronor.

Vid bifall till de förslag, som departementschefen framlagt i det föregående, bör anslaget till avlöningar vid ombudsmannaämbetet för budgetåret 1956/57 uppföras med 178 500 kronor.

Avlöningsanslaget beräknas sålunda:
avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän 147 700 (+ 40 600) kronor;
rörligt tillägg 30 800 (+ 23 300) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till 178 500 (+ 63 900) kronor.

I personalförteckningen för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor bör med tillämpning tills vidare fr. o. m. den 1 januari 1957 uppföras följande tjänster:

Personalförteckning

Befattning	Lönegrad
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25	
1 ombudsman för näringsfrihetsfrågor	Cs 15
1 byråchef	Ce 37
1 byrådirektör	Ce 33
1 byrådirektör	Ce 31
1 förste byråsekreterare	Ce 29

Därutöver kommer personalen vid ombudsmannaämbetet att fr. o. m. den 1 januari 1957 utgöras av 2 amanuenser i reglerad befordringsgång, 1 kontorist i Ce 13, 2 kanslibiträden i Ce 11, 2 biträden i reglerad befordringsgång och 1 biträde i befordringsgången med halvtidstjänstgöring. Ombudsmannaämbetets personal kommer därmed att uppgå till sammanlagt 13 tjänstemän.

Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 13 200 kronor.

Såsom departementschefen föreslagit under närmast föregående anslag bör ombudsmannaämbetet erhålla viss personalförstärkning för att kunna möta de ökade arbetsuppgifterna på pris- och konkurrensbegränsningsområdena. Utvidgningen av ämbetets verksamhet kommer av naturliga skäl att medföra större omkostnader. Den uppräknade omkostnadsanslaget, som föreslagits såväl i ämbetets petitaframställning som av utredningen, har departementschefen i och för sig ingen erinran mot. Omorganisationen av ämbetet kommer emellertid, såsom tidigare framhållits, inte att ske förrän vid ingången av år 1957. Till följd av denna omständighet och med hänsyn till att den av utredningen föreslagna utbyggnaden av ombudsmannaämbetet inte genomföres till alla delar bör omkostnadsanslaget inte upp-

räknas med högre belopp än 6 000 kronor. Därav torde 1 000 kronor hänföras till anslagsposten till reseersättningar och 5 000 till expensposten. Anslaget bör sålunda för budgetåret 1956/57 uppföras med 19 200 kronor.

Statens priskontrollnämnd: Avlöningar

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 372 400 kronor.

Vid bifall till de i det föregående framlagda förslagen kommer priskontrollnämnden att avvecklas med utgången av år 1956. Till följd härav bör anslagen för budgetåret 1956/57 till avlöningar och omkostnader vid nämnden beräknas med hänsyn till utgifterna under ett halvt år.

I det av priskontrollnämnden yrkade anslagsbeloppet för avlöningar ingår beräknade löner till personalen vid statens upplysningsbyrå med 108 000 kronor. Medelsanvisning för byrån bör emellertid fr. o. m. nästa budgetår inte ske under priskontrollnämndens anslag. Frågan om upplysningsbyråns ställning och sättet för bestridande av kostnaderna för dess verksamhet kommer att behandlas i det följande.

Priskontrollnämndens förslag till medelsanvisning under avlöningsanslaget för nästa budgetår innebär beträffande ersättning till chefstjänstemännen och övrig fast anställd personal vid den egentliga nämnden och priskontoret i Stockholm en automatisk höjning till följd av 1955 års lönereglering. Nämndens beräkningar av dessa ersättningar torde i och för sig böra godtagas.

I enlighet med vad departementschefen sålunda förordat torde löneutgifterna för priskontrollnämnden och priskontoret i Stockholm beräknas till 679 500 kronor. Avlöningsanslaget bör sålunda för budgetåret 1956/57 uppföras med 679 500 (— 692 900) kronor.

Statens priskontrollnämnd: Omkostnader

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 369 000 kronor.

Såsom framhållits under närmast föregående punkt bör fr. o. m. nästa budgetår någon medelsanvisning för statens upplysningsbyrå inte ske under priskontrollnämndens anslag. I det av nämnden yrkade anslagsbeloppet för omkostnader ingår beräknade utgifter för upplysningsbyrån med sammanlagt 52 000 kronor. Av sistnämnda belopp hänför sig till sjukvård m. m. 600, reseersättningar 1 000, bränsle, lyse och vatten 1 400, övriga expenser 14 000 samt till tryckningskostnader 35 000 kronor. Nämndens omkostnadsanslag bör alltså nedräknas till följd av att dessa kostnader inte kommer att belasta anslaget.

Nämndens förslag till ökning med 21 000 kronor av delposten till övriga expenser kan departementschefen icke biträda. I övrigt har departementschefen ingen erinran i och för sig mot nämndens beräkningar av medelsbehovet under nästa budgetår.

Med hänsyn till att anslagen till nämnden skall beräknas endast för ett halvt år bör sålunda omkostnadsanslaget för budgetåret 1956/57 uppföras med 159 500 (—209 500) kronor.

Avvecklingskostnader för statens priskontrollnämnd

De i det föregående framlagda förslagen beträffande den fortsatta statliga verksamheten på pris- och konkurrensområdena innebär bl. a., att de övervakande och utredande arbetsuppgifter, som f. n. ankommer på statens priskontrollnämnd, den 1 januari 1957 i huvudsak övertages av statens pris- och kartellnämnd. Det finns anledning utgå från att priskontrollnämndens personal i viss omfattning kan beredas anställning hos denna myndighet. Å andra sidan är det ofrånkomligt att ett antal befattningshavare vid nämnden inte kan inordnas i den nya organisationen. Det synes departementschefen skäligen att den sålunda friställda personalen tills vidare under en avvecklingsperiod beredes möjligheter till sysselsättning inom pris- och kartellnämnden.

Avvecklingen av den övertaliga personalen från priskontrollnämnden bör ske så snabbt som möjligt och vara avslutad senast vid utgången av år 1957. Därvid bör all rimlig hänsyn tagas till ifrågavarande tjänstemäns berättigade intressen och alla möjligheter för att bereda dem annan likvärdig anställning beaktas. Det förutsättes få ankomma på pris- och kartellnämnden att leda överflyttningen av ifrågavarande personal till andra offentliga organ eller till privat tjänst. Nämnden bör därvid samråda med den offentliga arbetsförmedlingen, statliga och kommunala myndigheter samt ifrågakommande enskilda institutioner. Vidare bör eftersträvas att åstadkomma en jämnt fördelad avgång av den övertaliga personalen, så att inte alltför många tjänstemän på en gång kommer att konkurrera om tillgängliga placeringmöjligheter. Med hänsyn därtill bör anstånd med ett eljest motiverat entledigande kunna ges under viss övergångstid, dock under förutsättning att lämpligt arbete inom pris- och kartellnämnden kan beredas vederbörande tjänsteman. Å andra sidan bör entledigande kunna på ansökan beviljas utan iakttagande av föreskriven uppsägningstid.

För den personal vid priskontrollnämnden, som tills vidare beredes arbete inom pris- och kartellnämnden, torde skälig hänsyn tagas till tidigare löneställning inom priskontrollnämnden. De särskilda pensionsbestämmelserna för befattningshavare vid statens krisorgan bör i fråga om dessa tjänstemän tillämpas även under avvecklingsperioden.

Kostnaderna i samband med priskontrollnämndens avveckling i den ordning som nu förordats kan inte i detalj beräknas. Med utgångspunkt från de i nämndens petitaframställning beräknade avlöningskostnaderna och utgifter i övrigt torde emellertid medelsbehovet för avvecklingen kunna uppskattas till ca 360 000 kronor för ett år räknat. Då avvecklingen skall börja den 1 januari 1957 erfordras för nästa budgetår endast hälften av nämnda belopp eller 180 000 kronor. Departementschefen förordar sålunda att för täckande

av avvecklingskostnaderna för priskontrollnämnden under budgetåret 1956/57 anvisas ett särskilt anslag av 180 000 kronor. Anslaget, som bör få förslagsanslags karaktär, förutsättes skola ställas till pris- och kartellnämndens förfogande enligt de bestämmelser, som Kungl. Maj:t kan komma att meddela.

Kostnader för statens upplysningsbyrå

Statens upplysningsbyrå har enligt särskilt förordnande av Kungl. Maj:t alltsedan den 1 oktober 1945 fullgjort de uppgifter, som tidigare ankom på upplysningsavdelningen inom dåvarande statens informationsstyrelse. Huvudsakligen av praktiska skäl har upplysningsbyrån, som ett i övrigt fristående organ, formellt blivit underställd statens priskontrollnämnd och kostnaderna för byråns verksamhet har bestridits från anslagen till denna myndighet.

Priskontrollutredningen har funnit, att frågan om upplysningsbyråns ställning bör bli föremål för särskild undersökning. Tills så hunnit ske bör enligt utredningen byrån anslutas till det nya pris- och kartellorganet. Statskontoret har i sitt yttrande över utredningens förslag ansett det böra övervägas att i stället anknyta upplysningsbyrån till statsdepartementens organisationsavdelning. Byråns ledning har under hand förklarat sig dela statskontorets uppfattning i denna fråga.

För egen del finner departementschefen det mindre lämpligt att ansluta upplysningsbyrån till den föreslagna pris- och kartellnämnden. Byråns arbetsuppgifter synes sålunda knappast ha någon direkt anknytning till den nya myndighetens verksamhet. I stället finner departementschefen skäl tala för statskontorets förslag att anknyta upplysningsbyrån till statsdepartementen. En sådan ordning förefaller praktisk särskilt med tanke på byråns verksamhet i fråga om pressklipp, upplysningskampanjer och utgivande av tidskriften »Från departement och nämnder». Departementschefen förordar sålunda, att statens upplysningsbyrå inordnas i statsdepartementens organisationsavdelning. Det synes lämpligt att så sker redan fr. o. m. den 1 juli 1956. Kostnaderna för nämnda organisationsavdelning bestrides från anslag under sjunde huvudtiteln. Av budgettekniska skäl torde emellertid för budgetåret 1956/57 erforderlig medelsanvisning för upplysningsbyråns del ske under ett särskilt förslagsanslag under tionde huvudtiteln. Anslaget bör benämnas Kostnader för statens upplysningsbyrå.

I fråga om medelsbehovet för löner och övriga utgifter vid upplysningsbyråns godtagger departementschefen i priskontrollnämndens petitaframställning gjord beräkning. Sålunda bör för nästa budgetår anvisas 108 000 kronor till avlöningar och 52 000 kronor till omkostnader. Anslaget torde alltså för budgetåret 1956/57 böra uppföras med 160 000 kronor.

Propositionen nr 103 angående anslag till kommerskollegium samt statens handels- och industrikommission**Förslag angående överflyttning av vissa arbetsuppgifter från statens handels- och industrikommission till kommerskollegium**

Kommerskollegium har av ålder inom svensk statsförvaltning varit centralt organ för handläggning av frågor rörande näringslivet i allmänhet med undantag av jordbruket. På kollegium har sålunda ankommit ärenden angående handel, industri och bergshantering samt hantverk och slöjd även som, tills helt nyligen, sjöfart. I stor utsträckning har kollegium erhållit befogenhet att avgöra uppkommande frågor. En betydande del av kollegiets verksamhet har emellertid utgjorts av beredning av ärenden, som slutligt handläggs av andra ämbetsverk eller av Kungl. Maj:t. Kollegium har blivit en starkt anlita remissinstans och därvid kommit att spela en framträdande roll såsom rådgivande och samordnande organ inom statsförvaltningen när det gäller behandlingen av spörsmål av betydelse för näringslivet. Kollegium har även svarat för den officiella statistiken beträffande nysnämnda näringsgrenar.

Omfattningen och den närmare beskaffenheten av de arbetsuppgifter, som tillkommit kommerskollegium, har växlat från tid till annan. Vad särskilt angår förändringarna i detta hänseende under senare tid, må först erinras om att i samband med det andra världskrigets utbrott en del av kollegiets arbetsuppgifter inordnades i den då erforderliga krisorganisationen för ärenden rörande näringslivet. I viss utsträckning togs kollegiets personal i anspråk för krisförvaltningen.

I fråga om större förändringar på kommerskollegiets ämbetsområde under senare tid märkes vidare, att kollegium tilldelats de centrala förvaltningsuppgifter, som avses i 1946 års lag om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet. För handläggning av dessa uppgifter — vilka består i dels fortlöpande registrering av förekommande avtal, som innebär en begränsning av konkurrensen, och dels undersökning i särskilda fall av konkurrensbegränsningar och dess verkningar — har kollegium försetts med en särskild byrå, monopolutredningsbyrån. I samband med 1953 års lagstiftning om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet erhöll kollegium viss personalförstärkning, främst avseende sistnämnda byrå.

Slutligen bör framhållas, att kommerskollegiets befattning med sjöfartsangelägenheterna numera upphört i enlighet med det beslut om inrättande av ett sjöfartsverk, som i fjol fattades av statsmakterna. Därvid har kollegiets sjöfartsbyrå, fartygsinspektionsbyrå och sjöfartssociala avdelning samt ett antal till andra byråer hörande befattningshavare överförts till sjöfartsstyrelsen.

Vid anmälan av kommerskollegiets anslagsfrågor för innevarande budgetår i propositionen nr 125 till 1955 års riksdag anförde dåvarande departementschefen, att kollegium till följd av omläggning av viss annan statlig verksamhet kunde komma att erhålla ytterligare uppgifter. Därvid åsyftades främst frågan hur den verksamhet, som bedrivs av statens priskontrollnämnd samt av statens handels- och industrikommission, lämpligen borde handhas.

I fråga om priskontrollnämndens verksamhet erinrades om att utredning hade påbörjats angående behovet av en fortsatt statlig priskontroll. Vid utredningen skulle övervägas bl. a. huruvida den prisreglerande verksamheten borde handhas av ett fristående organ eller om den lämpligen kunde anknytas exempelvis till monopolutredningsbyrån. Ifrågavarande utredning — 1954 års priskontrollutredning — har nu slutförts och dess betänkande har anmälts för Kungl. Maj:t. Därvid har beslutats bl. a. att för riksdagen skall framläggas förslag om inrättande av en statens pris- och kartellnämnd, vilken skall ombesörja erforderlig prisregistrering, prisanalys samt konsumentupplysning i prisfrågor ävensom en i vissa hänseenden utvidgad övervakning av konkurrensbegränsande företeelser inom näringslivet. Kommerskollegiets befattning med hithörande spörsmål skall enligt förslaget upphöra och den personal, som inom kollegium f. n. är sysselsatt därmed — i första hand tjänstemännen på monopolutredningsbyrån — överflyttas till pris- och kartellnämnden.

Vad härefter angår handels- och industrikommissionens verksamhet framhöll dåvarande departementschefen, att kommissionens mera krisbetonade arbetsuppgifter under senare år minskat avsevärt och att en del av personalen kunnat indragas. Kommissionens övriga uppgifter — utredningar rörande varuutbytet med utlandet, frågor angående internationella organisationer, statistik m. m. — fick emellertid till avsevärd del anses vara av mera permanent natur. Då sistnämnda uppgifter hörde nära samman med kommerskollegiets verksamhet, syntes det finnas anledning överväga att framdeles anförtro dem åt kollegium.

Fortsatta överväganden rörande den sålunda antydda omorganisationsfrågan har nu föranlett kommerskollegium att framlägga förslag om att till kollegium överföra en del av handels- och industrikommissionens arbetsuppgifter. Förslaget står i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer för en dylik omorganisation som tidigare angivits. Den tilltänkta överflyttningen skall sålunda gälla den verksamhet, som ansetts bli bestående för framtiden. Häri ingår i första hand det utredningsarbete, som erfordras för förberedelser till förhandlingar och överenskommelser angående varuutbytet med andra länder och för Sveriges medverkan i internationella organisationer. Även kommissionens statistiska verksamhet, som i huvudsak avser försörjningsstatistik och inbegriper viss maskinell bearbetning, har befunnits vara behövlig på längre sikt och sålunda böra övertagas av kollegium. De mera krisbetonade arbetsuppgifter, som förutsätts skola stanna kvar hos kommissionen, utgöres av export- och importlicensgivningen samt handlägg-

ningen av frågor rörande försörjningen med bränslen på kortare sikt och angående byggnadstillstånd inom industrien. Likaledes har kommissionen även i fortsättningen ansetts böra tillhandahålla erforderligt arbetsbiträde åt den s. k. centralkommittén för produktivetsfrågor.

I anslutning till den föreslagna omorganisationen bör enligt kommerskollegiets mening inrättas ett handelspolitiskt råd, bestående av företrädare för näringslivets olika intressen och med kollegiets chef som ordförande.

Kommerskollegiets omorganisationsförslag har i princip tillstyrkts i det övervägande flertalet av de remissyttranden, som avgivits i ärendet. Några remissinstanser har dock ansett att handels- och industrikommissionens samtliga arbetsuppgifter, således även de mera krisbetonade, bör övertagas av kollegium. Statistiska centralbyrån har påpekat att vissa fördelar kan vinnas om den inom kommissionen förekommande maskinella bearbetningen av statistiskt material anförtros åt centralbyråns maskincentral. I fråga om det handelspolitiska rådet har framkommit förslag som går ut på att rådet skall erhålla medbestämmanderätt vid de handelspolitiska ärendenas avgörande.

Det torde numera få anses ställt utom varje tvivel, framhåller departementschefen, att de arbetsuppgifter, vilka föreslås överflyttade från handels- och industrikommissionen till kommerskollegium, kommer att bestå under överskådlig tid. Förhållandena och utvecklingen på utrikeshandelns område ger starkt fog för uppfattningen, att det för upprätthållande av Sveriges normala handelsförbindelser med utlandet kommer att även på längre sikt krävas en jämförelsevis omfattande, fortlöpande utredningsverksamhet, knuten till den statliga förvaltningen. Det är enligt departementschefens mening med hänsyn härtill icke längre motiverat eller ens lämpligt att denna verksamhet, såsom för närvarande är fallet, är förlagd till ett organ, som tillkommit för behandling av mera krisbetonade uppgifter och som erhållit en härav betingad ställning och konstruktion i organisatoriskt avseende.

Enligt departementschefens mening talar sålunda övervägande skäl för att ifrågavarande verksamhet nu utbrytes från handels- och industrikommissionen och i stället anförtros åt ett ämbetsverk med fastare ställning inom statsförvaltningen. Någon tvekan synes därvid icke kunna råda om att kommerskollegium är den myndighet, som lämpligen bör övertaga de arbetsuppgifter, varom här är fråga. Kommerskollegium svarar redan för handläggningen av ärenden i allmänhet angående de näringsgrenar, som i första hand berörs av de handelspolitiska spörsmålen, nämligen handel, industri och bergshantering. I och med att kollegiets befattning med ärenden angående sjöfarten och konkurrensbegränsningar inom näringslivet upphört eller kommer att upphöra, kan ämbetsverkets verksamhet koncentreras till de centrala arbetsuppgifterna beträffande nyssnämnda näringsgrenar. Härvidlag innebär den föreslagna omorganisationen en värdefull komplettering av kollegiets resurser. Även ur rationaliseringssynpunkt synes departementschefen ett genomförande av kollegiets förslag kunna medföra beaktansvärda fördelar.

Vad här anförts gäller jämväl den statistiska verksamhet, som f. n. bedrivs inom handels- och industrikommissionen. Denna verksamhet har ett intimt sammanhang med det utredningsarbete, varom förut talats, och bör därför överflyttas till kollegium samtidigt som utredningsverksamheten övertages av ämbetsverket. Härför talar enligt departementschefen också den omständigheten, att näringsstatistiken icke lämpligen bör på längre sikt vara uppdelad på olika organ. Vad angår den maskinella statistikbearbetning, som f. n. förekommer inom kommissionen, står vissa fördelar att vinna om denna övertages av statistiska centralbyråns maskincentral. Det bör emellertid enligt departementschefen framhållas, att alldeles särskilda anspråk måste ställas på möjligheterna att snabbt få fram erforderligt statistiskt material som underlag till handelsförhandlingar o. dyl.; det kan här bli fråga om att utföra erforderlig bearbetning med mycket kort varsel. Departementschefen är icke övertygad om att dessa krav kan uppfyllas på ett tillfredsställande sätt, om maskinarbetet inordnas i större sammanhang, där hänsyn självfallet måste tagas till andra angelägna uppgifter, som till äventyrs är under behandling.

Beträffande frågan hur handels- och industrikommissionens mera krisbetonade uppgifter i fortsättningen lämpligen bör handhas har delade meningar gjort sig gällande. Å ena sidan har vid remissbehandlingen framförts vissa skäl, som talar för att även dessa uppgifter anförtros kommerskollegium. Därvid har bl. a. framhållits olägenheten av att den praktiska tillämpningen av gällande handelsöverenskommelser skiljes från det utredningsarbete, som ligger till grund för avtalen. Även organisatoriska skäl samt rationaliserings-synpunkter har ansetts motivera en lösning i nyss nämnd riktning. Å andra sidan har kollegium funnit kommissionens arbete med licensgivning och regleringsverksamhet i övrigt vara främmande för kollegiet och därför icke böra överflyttas till ämbetsverket. För egen del är departementschefen icke beredd att nu taga ställning till här förevarande spørsmål. Departementschefen har därför ansett sig i nuvarande läge böra förorda, att handels- och industrikommissionen tills vidare bibehålles såsom ett krisorgan med de uppgifter, som enligt kollegiets förslag förutsatts skola kvarstanna i kommissionen. Departementschefen understryker emellertid, att han icke därmed vill föregripa de ytterligare överväganden i hithörande frågor, som otvivelaktigt är påkallade.

Av det nu anförda framgår, att departementschefen i huvudsak biträder kommerskollegiets förslag att till ämbetsverket överflytta de arbetsuppgifter av mera permanent natur, vilka f. n. åvilar handels- och industrikommissionen. Vad angår de åtgärder av organisatorisk art, som erfordras i samband med en dylik överflyttning, har föreslagits att vid kollegium inrättas en särskild byrå för utredningsverksamheten samt att kollegiets statistiska byrå utvidgas för att kunna omhänderta kommissionens statistiska verksamhet. Mot detta förslag — som icke föranlett någon erinran vid ärendets remissbehandling — har departementschefen i princip icke något att invända. Till de personal- och anslagsfrågor, som föranleds av förslaget, återkommer departementschefen i det följande.

Departementschefen finner det välbetänkt att det i samband med den förordade omorganisationen inrättas ett handelspolitiskt råd under ordförandeskap av kommerskollegiets chef. Rådet bör, såsom kollegium avsett och som även framgår av benämningen, vara ett rådgivande organ och därvid främst ha till uppgift att bistå ämbetsverket med de upplysningar och synpunkter som ur näringslivets synpunkt kan ha betydelse för bedömningen och handläggningen av handelspolitiska frågor. Departementschefen kan icke ansluta sig till den av vissa remissinstanser framförda uppfattningen att rådets ledamöter skall deltaga i avgörande beslut rörande dessa frågor. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva spørsmålet om rådets storlek, sammansättning och arbetsformer m. m.

Anslagsäskanden

Kommerskollegium

Kommerskollegium: Avlöningar

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 231 900 kronor.

Vid bifall till vad i det föregående förordats kommer att vid kommerskollegium inrättas en ny byrå för handläggning av det utredningsarbete, som f. n. ankommer på statens handels- och industrikommission. Vidare kommer kollegiets statistiska byrå att förstärkas i den utsträckning, som kan anses erforderlig för att övertaga kommissionens statistiska göromål.

Den nyinrättade byrån, som lämpligen bör benämnas *utredningsbyrå*, bör stå under ledning av ett kommersråd i Ca 37. Närmast under honom bör tjänstgöra en förste byråsekreterare för handläggning av allmänna frågor rörande internationella organisationer m. m. Med hänsyn till de kvalifikationer, som kräves av befattningshavaren, bör denna placeras i Ce 29.

Den nya byrån föreslås skola uppdelas på två sektioner. Dessa synes böra benämnas utrikeshandelssektionen respektive allmänna utredningssektionen. Som sektionschef bör beträffande sistnämnda sektion tjänstgöra en byrådirektör i Ce 31; chefen för utrikeshandelssektionen bör erhålla befattning såsom förste byråsekreterare i Ce 29.

Beträffande personalen i övrigt på utredningsbyrån föreslås, att två förste byråsekreterartjänster i lönegrad 27 inrättas på utrikeshandelssektionen. Emellertid bör endast en av dessa tjänster nu uppföras på extra ordinarie stat; den andra torde tills vidare placeras i Cg 27. Av fem amanuensbefattningar i reglerad befordringsgång på nämnda sektion bör två upptagas på extra stat. På utrikeshandelssektionen bör inrättas en kontoristtjänst och en kanslibiträdestjänst, båda icke-ordinarie.

På allmänna utredningssektionen bör inrättas en förste byråsekreterartjänst i Ce 27. Av tre amanuens tjänster på denna sektion torde endast två böra placeras i reglerad befordringsgång. Den tredje amanuens-

tjänsten bör uppföras på extra stat. I fråga om sektionens biträdespersonal bör inrättas en extra ordinarie kanslibiträdestjänst och en befattning som kontorist i Ce 13. Kollegiets förslag att den nya byrån utrustas med viss för dess båda sektioner gemensam biträdespersonal anser departementschefen sig kunna tillstyrka i princip. Emellertid bör i stället för en föreslagen kansliskrivartjänst inrättas en befattning som kontorist i Ce 13. I övrigt föreslås, att den gemensamma biträdespersonalen skall utgöras av ytterligare en kontorist i Ce 13 (sekreterare åt verkschefen), två kanslibiträden i Ce 11 och sex biträden i reglerad befordringsgång.

För vikariats- och övertidsersättningar på utredningsbyrån beräknas ett belopp av 5 000 kronor. Möjlighet bör finnas att på den nya byrån vid behov anställa tillfällig personal och att anlita sakkunniga för särskilda frågor. Medelsbehovet för dessa ändamål uppskattas till 10 000 kronor.

Ledamöterna i det handelspolitiska rådet bör för läs- och sammanträdesdagar åtnjuta ersättning motsvarande arvode enligt kommittékungörelsen. Kostnaderna därför beräknas till 6 000 kronor.

Vad härefter angår föreslagen personalförstärkning av kollegiets statistiska byrå anser departementschefen sig inte kunna tillstyrka, att en särskild byråchefstjänst inrättas för de från handels- och industrikommissionen övertagna arbetsuppgifterna. Den förstärkning av statistiska byråns ledning, som erfordras för den sålunda utvidgade verksamheten, torde i stället kunna ske genom en dubbling tills vidare av chefskapet på byrån. Departementschefen har ingen erinran mot att två särskilda sektioner inrättas för de nya uppgifterna, nämligen en sektion för kvartals- och lagerstatistik och en hålkortssektion. Föreståndaren för sektionen för kvartals- och lagerstatistik bör placeras som förste aktuarie i Ce 27. Vidare bör denna sektion utrustas med tre amanuenser i reglerad befordringsgång. I fråga om sektionens biträdespersonal bör inrättas en kontoristtjänst i Ce 13, två kanslibiträdestjänster i Ce 11 och fyra biträdestjänster i reglerad befordringsgång. — I likhet med lönenämnden anser departementschefen sig böra föreslå, att i stället för de föreslagna tjänsterna som aktuarie i Ce 25 och som förste maskinoperatör i Ce 17 på hålkortssektionen inrättas en byråassistentbefattning i Ce 23 respektive en tjänst som maskinoperatör i Ce 15. Vidare ansluter departementschefen sig till statskontorets uppfattning, att en ytterligare maskinoperatörstjänst bör placeras i lönegrad Ce 11. Beträffande biträdespersonal på hålkortssektionen föreslås inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ce 11 och sex biträdestjänster i reglerad befordringsgång.

Medelsbehovet för vikariats- och övertidsersättningar i anledning av den föreslagna personalförstärkningen på statistiska byrån beräknas till 5 000 kronor.

Ämbetsverkets vaktpersonal bör förstärkas i samband med överflyttningen av arbetsuppgifter från handels- och industrikommissionen till kollegium. Departementschefen är emellertid inte beredd tillstyrka att mer än två expeditionsvaktstjänster i Ce 10 inrättas av denna anledning.

Vid bifall till i det föregående framlagda förslag om inrättande av en utredningsbyrå vid kommerskollegium samt om personalförstärkning av kollegiets statistiska byrå kommer kollegium att tillföras sammanlagt 52 nya tjänster, nämligen 1 kommerseråd i Ca 37, 1 byrådirektör i Ce 31, 2 förste byråsekreterare i Ce 29, 1 förste aktuarie i Ce 27, 2 förste byråsekreterare i Ce 27, 1 förste byråsekreterare i Cg 27, 11 amanuenser i reglerad befordringsgång, varav 3 på extra stat, 1 byråassistent i Ce 23, 1 maskinoperatör i Ce 15, 5 kontorister i Ce 13, 7 kanslibiträden i Ce 11, 1 maskinoperatör i Ce 11, 2 expeditionsvakter i Ce 10 samt 16 biträden i reglerad befordringsgång. Nu angivna tjänster har med få undantag f. n. sin motsvarighet i befattningar inom handels- och industrikommissionen. Det finns därför enligt departementschefen anledning utgå ifrån att innehavarna av dessa befattningar inom kommissionen i stor utsträckning skall kunna överföras till motsvarande nya tjänster hos kommerskollegium. I fråga om de övergångsanordningar, som må påkallas vid förslaget genomförande, förutsättes det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta. Det bör enligt departementschefen i detta sammanhang inte möta hinder att i viss utsträckning jämkningar företages beträffande placeringen av befattningshavare inom kollegiets olika byråer.

De förslag, som framlagts om inrättande av nya tjänster m. m. vid kommerskollegium i samband med överflyttning av vissa arbetsuppgifter från handels- och industrikommissionen, kan beräknas medföra ett ökat medelsbehov för nästa budgetår av 796 000 kronor under kollegiets avlöningsanslag.

Med hänsyn till den i annat sammanhang föreslagna överflyttningen av de arbetsuppgifter, som f. n. handhas av kollegiets monopolutredningsbyrå, till statens pris- och kartellnämnd, vilken överflyttning skulle ske vid utgången av 1956, finner departementschefen ej anledning att nu föreslå någon ändring beträffande personalen å sagda byrå.

Vad härefter angår övriga yrkanden under avlöningsanslaget finner departementschefen det motiverat, att elektriska byrån erhåller viss personalförstärkning. I avvaktan på slutligt ställningstagande till elkraftutredningens förslag till omorganisation av den statliga verksamheten på elkraftsområdet kan departementschefen emellertid endast tillstyrka att en byrådirektörstjänst inrättas på ifrågavarande byrå. Tjänsten bör avses för i huvudsak de arbetsuppgifter, som angivits av kollegium, och torde placeras i lönegrad Ce 31. Innehavaren skall besitta civilingenjörskompetens. Tillkomsten av den nya tjänsten föranleder en kostnadsökning av 23 800 kronor. Departementschefen biträder även förslag om uppflyttning från 27 till 29 lönegraden av förste byråsekreterartjänsten på elektriska byrån. Härför erfordras en anslagshöjning med 1 900 kronor. Departementschefen förordar, att en förste kansliskrivartjänst på statistiska byrån, en kansliskrivartjänst på industribyrån och en kanslibiträddestjänst fr. o. m. nästa budgetår överföres på ordinarie stat. Därjämte bör tre kontorsbiträden enligt grunderna för den reglerade befordringsgången erhålla ordinarie anställ-

ning. För detta ändamål finns tre tjänster i lönegrad Ca 8 disponibla. Antalet dylika tjänster i personalförteckningen behöver därför icke utökas.

Såsom i det föregående angivits kommer — vid bifall till förslaget om inrättande av pris- och kartellnämnden — kollegiets monopolutredningsbyrå och avdelning för analys av pris- och marknadsförhållanden att kunna avvecklas fr. o. m. den 1 januari 1957. Till följd därav bör vid anslagsberäkningen hänsyn tagas till kostnaderna vid nämnda byrå och avdelning under endast ett halvt år. Sålunda beräknar departementschefen, att medelsbehovet under kollegiets avlöningsanslag kan minskas med 208 500 kronor. Av detta belopp hänför sig 15 800 kronor till avlöningar till ordinarie tjänstemän, 178 500 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och 14 200 kronor till rörligt tillägg. — Vidare bör avlöningsanslaget minskas med 377 800 kronor i anledning av överflyttning av viss personal till sjöfartsstyrelsen samt med 13 600 kronor för hålkortsbearbetning.

I detta sammanhang anmäler departementschefen, att kommerskollegium för nationalbudgetarbetet årligen företager statistiska undersökningar rörande kapitalinvesteringar inom samfärdseln. Kostnaderna för dessa undersökningar har hittills bestritts från anslag under sjunde huvudtiteln. Departementschefen föreslår, att kostnaderna härför fr. o. m. nästa budgetår bestrides från kollegiets avlönings- och omkostnadsanslag. Under avlöningsanslaget torde för nämnda ändamål beräknas ett ytterligare medelsbehov av 2 400 kronor.

Avlöningsanslaget bör vidare höjas med 27 100 kronor för löneklassändringar m. m. Ökningen av anslagsposten till rörligt tillägg i anledning av 1955 års allmänna lönehöjning för statstjänstemän beräknas till 261 100 kronor.

I anledning av vad sålunda föreslagits bör avlöningsanslaget för nästa budgetår uppräknas med 512 400 kronor till 2 744 300 kronor.

Kommerskollegiets avlöningsanslag beräknas sålunda:
avlöningar till ordinarie tjänstemän 917 400 (— 129 100) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 7 500 (+ 6 000) kronor;
avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 280 600 (+ 276 200) kronor;
rörligt tillägg 538 800 (+ 359 300) kronor.

Avlöningsanslaget bestämmes alltså till 2 744 300 (+ 512 400) kronor.

Vad angår personalförteckningen för kommerskollegium förordar departementschefen att alla chefer för byråer i fortsättningen benämnas kommersråd samt att tjänsten som hemslöjdskonsulent lämpligen måtte benämnas förste hemslöjdskonsulent. Vidare bör en vakant byrådirektörstjänst på extra ordinarie stat utgå ur förteckningen. Vid bifall därtill och till de förslag, som departementschefen framlagt i det föregående, bör i kollegiets personalförteckning från och med den 1 juli 1956 uppföras följande tjänster.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat	
1 generaldirektör	Cp 19
7 kommerseråd	Ca 37
2 byrådirektörer	Ca 31
3 förste aktuarier	Ca 29
2 förste byråingenjörer	Ca 29
4 förste byråsekreterare	Ca 29
1 redaktör	Ca 29
1 förste byråsekreterare	Ca 27
3 aktuarier	Ca 25
1 kamrerare	Ca 25
1 kontorsskrivare	Ca 19
3 förste kansliskrivare	Ca 17
3 kansliskrivare	Ca 15
4 kontorister	Ca 13
1 förste expeditionsvakt	Ca 12
10 kanslibiträden	Ca 11
3 expeditionsvakter	Ca 10
33 kontorsbiträden	Ca 8
 Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än	
4 byrådirektörer	Ce 31
3 förste aktuarier	Ce 29
3 förste byråsekreterare	Ce 29
3 förste aktuarier	Ce 27
2 förste byråingenjörer	Ce 27
3 förste byråsekreterare	Ce 27
1 förste hemslöjdskonsulent	Ce 27
Tjänsteman å övergångsstat	
1 kommerseråd	Ca 37

Antalet tjänster i lönegrad Ca 8 torde enligt departementschefen få bli beroende av i vilken mån grunderna för reglerad befordringsgång kan bli tillämpliga på de nyinrättade kontorsbiträdestjänsterna vid kollegium.

Vidare bör i anledning av förslaget om inrättande den 1 januari 1957 av pris- och kartellnämnden fr. o. m. nämnda tidpunkt följande tjänster — som nu är placerade på monopolutredningsbyrån samt på avdelningen för analys av pris- och marknadsförhållanden — avföras från kollegiets personalförteckning, nämligen 1 kommerseråd i Ca 37, 1 expeditionsvakt i Ca 10, 2 byrådirektörer i Ce 31, 3 förste aktuarier i Ce 29, 1 förste byråsekreterare i Ce 29 och 2 förste aktuarier i Ce 27. Dessutom bör samtidigt följande befattningar på nämnda byrå och avdelning indragas, nämligen 7 amanuenser i reglerad befordringsgång, 1 kontorist i Ce 13, 1 kanslibitråde i Ce 11 och

4 biträden i reglerad befordringgång samt 5 extra befattningshavare. Kommerskollegiets personalstyrka kommer därigenom att minska med 28 befattningshavare.

Kommerskollegium: Omkostnader

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 419 800 kronor.

Departementschefen föreslår, att anslagsposten till sjukvård m. m. uppräknas med 5 100 kronor. För reseersättningar förordas höjning i anledning av utvidgad verksamhet med 2 000 kronor; då posten samtidigt skall minskas till följd av att sjöfartsärendena inte längre handlägges inom kollegium, kan posten nedräknas med 9 200 kronor. Föreslagen ökning av delposten till bränsle, lyse och vatten kan departementschefen tillstyrka. Med hänsyn till belastningen vill departementschefen emellertid förorda en ytterligare uppräkning. Sålunda torde delposten höjas med sammanlagt 13 800 kronor. Beträffande övriga expenser för eget behov är departementschefen inte beredd tillstyrka större nettoökning än 170 100 kronor. Av detta belopp hänför sig 500 kronor till expenser för statistiska undersökningar rörande investeringar inom samfärdseln. Vid beräkningen av beloppet i övrigt har hänsyn tagits till bl. a. att den av kollegium föreslagna personalförstärkningen inte genomföres till alla delar. Den nuvarande delposten till övriga expenser för annat än eget behov å 12 500 kronor kan i enlighet med kollegiets förslag helt utgå fr. o. m. nästa budgetår. För publikationstryck kan departementschefen inte förorda större höjning än med 4 000 kronor. Därvid har i enlighet med statskontorets uttalanden fördyringen av tryckningskostnaderna beräknats till endast åtta procent.

I detta sammanhang vill departementschefen förorda, att — i samband med överflyttning av arbetsuppgifter från handels- och industrikommissionen till kommerskollegium — möbler, maskiner och andra inventarier, som nu disponeras för denna verksamhet, utan kostnad får övertagas av kollegium.

Även i fråga om kollegiets omkostnadsanslag föranleder de i propositionen om pris- och kartellnämnden framlagda förslagen minskning av medelsbehovet. Sålunda beräknar departementschefen, att avvecklingen fr. o. m. den 1 januari 1957 av monopolutredningsbyrån samt avdelningen för analys av pris- och marknadsförhållanden medför en sammanlagd anslagsminskning med 26 700 kronor. Av detta belopp hänför sig till sjukvård m. m. 1 100 kronor, till reseersättningar 3 000 kronor, till bränsle, lyse och vatten 2 100 kronor, till övriga expenser 12 000 kronor samt till publikationstryck 8 500 kronor. I samband med överflyttningen av hithörande arbetsuppgifter till pris- och kartellnämnden skall denna myndighet även övertaga uppgiften att trycka och utgiva publikationen Näringsfrihetsfrågor.

Inkomstposten till särskilda uppördsmedel beräknas komma att öka med 1 500 kronor.

Omkostnadsanslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med 562 900 (+ 143 100) kronor.

Statens handels- och industrikommission

Statens handels- och industrikommission: Avlöningar

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 000 000 kronor.

Enligt de i det föregående framlagda förslagen skall de arbetsuppgifter av mera permanent natur, som f. n. handhas av handels- och industrikommissionen, fr. o. m. nästa budgetår överflyttas till kollegium. Vid ett genomförande av detta förslag kommer verksamheten inom kommissionen att omfatta uppgifter av huvudsakligen krisbetonad karaktär. Hit hör främst licensgivningen i samband med import- och exportregleringarna, frågor angående bränsleförsörjningen på kortare sikt samt spørsmål, som sammanhänger med byggnadstillstånd åt industrien. Därtill kommer vissa sekretärargöromål m. m. för centralkommittén för produktivetsfrågor.

Med hänsyn till den väsentliga begränsning av verksamhetsområdet, som sålunda avses bära ske, torde enligt departementschefen kommissionens plenum kunna minskas. Mot kommissionens förslag i detta hänseende har departementschefen icke något att erinra. Plenum torde alltså i enlighet med förslaget få ungefärligen samma storlek som det nuvarande arbetsutskottet, nämligen utom ordföranden och vice ordföranden tre ledamöter. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta om sammansättningen av plenum.

Mot den av handels- och industrikommissionen tillstyrkta beräkningen av avlöningsanslaget för nästa budgetår, vilken innebär en nedräkning med 1 000 000 kronor, har departementschefen icke något att erinra. Nämda anslag torde i enlighet härmed bära uppföras med 1 000 000 kronor.

Statens handels- och industrikommission: Omkostnader

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 350 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att, i enlighet med förslag av handels- och industrikommissionen, anslaget för nästa budgetår uppföres med 125 000 kronor.

Utskottet

Utskottet behandlar i detta utlåtande dels Kungl. Maj:ts proposition nr 97 angående inrättande av en statens pris- och kartellnämnd m. m., dels Kungl. Maj:ts proposition nr 103 angående anslag till kommerskollegium samt statens handels- och industrikommission.

Vad först beträffar *propositionen nr 97* vill utskottet erinra om att Kungl. Maj:t i propositionen nr 147 förordat övergång till en ordning, som innebär att direkt prisreglering ej skall tillämpas under normala förhållanden utan att man då skall lita främst till konkurrensen som prisregulator. I enlighet

härmed har föreslagits, att den nuvarande tidsbegränsade prisregleringslagen skall ersättas av en permanent beredskapslagstiftning med syfte att i vissa extraordinära situationer möjliggöra åtgärder, som befinnas nödvändiga för att motverka prisstegringar. Detta förslag bygger på att man samtidigt genomför vissa lagstiftningsåtgärder, som syfta till att ge samhället ökade möjligheter att motverka konkurrensbegränsningar inom näringslivet. I anslutning härtill har i propositionen nr 148 framlagts förslag av innehåll, att 1953 års lag om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet, som i huvudsak endast äger tillämpning på konkurrensbegränsning, som består i monopol eller kartellavtal, skall utsträckas att avse alla slag av konkurrensbegränsningar, som medföra samhällsskadlig verkan. I sistnämnda proposition har även framlagts förslag till lag om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden m. m. Lagen innebär, att den i den hittillsvarande prisregleringslagen föreskrivna uppgiftsskyldigheten för företagen göres permanent och samordnas med den uppgiftsskyldighet rörande konkurrensförhållanden, som nu gäller enligt 1946 års lag om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet. Kungl. Maj:ts ifrågavarande båda propositioner ha numera tillstyrkts av andra lagutskottet.

Den nu föreliggande propositionen nr 97 behandlar de organisatoriska åtgärder, som enligt departementschefens förslag skola vidtagas i anslutning till den förordade lagstiftningen. Därvid föreslås i enlighet med ett av priskontrollutredningen framlagt förslag, att en ny myndighet, statens pris- och kartellnämnd, inrättas den 1 januari 1957. Nämnden skall ha till uppgift att följa prisutvecklingen inom näringslivet, registrera konkurrensbegränsande överenskommelser, utföra särskilda undersökningar rörande pris- och konkurrensförhållanden samt bedriva konsumentupplysning i prisfrågor.

Utskottet vill erinra om att förslaget om prisregleringens slopande under normala förhållanden innebär bl. a., att de avvikelser från den effektiva konkurrensen, som ha sin grund i bristande priskännedom och prismedvetande hos konsumenterna, skola motverkas genom konsumentupplysning i prisfrågor. En förutsättning för att den konsumentupplysande verksamheten skall kunna bedrivas på önskvärt sätt är, att samhällsorganen få tillräckliga möjligheter att följa prisutvecklingen och omständigheterna vid prissättningen. Detta är också ett villkor för att samhället skall kunna utöva en effektiv prisövervakning.

Vad beträffar de arbetsuppgifter, som skola ankomma på det nya organet, bör detsamma jämväl enligt utskottets mening i princip vara ett rent utredande organ. Såsom departementschefen framhållit, bör det dock vara den blivande myndigheten obetaget att hos andra myndigheter eller Kungl. Maj:t göra de framställningar, innefattande meningsyttringar eller förslag till åtgärder, som dess ledning finner av omständigheterna påkallade. Härav följer, att utskottet avstyrker motionen II: 714. Med hänsyn till den uppfattning utskottet intagit i denna fråga torde motionerna I: 531 och

II: 687 samt I: 551 och II: 715, i här berörd del, icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

En viktig uppgift för det nya organet är att ombesörja en allmän och fortlöpande registrering av priser för olika förnödenheter och tjänster, varigenom underlag erhålles för att kunna bedöma, inom vilka områden av näringslivet särskilda analyser av prisbildningen äro nödvändiga. En kontinuerlig prisregistrering är också påkallad för konsumentupplysningen. Det synes redan av denna anledning naturligt, att även upplysningsverksamheten förläggas till det nya organet.

I fråga om organets prisregistrerande och prisanalyserande uppgifter ha i motionerna I: 531 och II: 687 samt I: 551 och II: 715 liksom av vissa remissinstanser framhållits, att den föreslagna verksamheten i denna del bör begränsas. Såsom emellertid priskontrollutredningen framhållit är det nödvändigt, att, för att avsedd effekt skall kunna nås med de föreslagna åtgärderna, den härmed förenade verksamheten bedrivs med stor kraft. Detta förutsätter bl. a. en mycket omfattande utredningsverksamhet rörande förekomsten och verkningarna av konkurrensbegränsningar. Med hänsyn till de allmänna krav, som måste ställas på det nya organet, vill utskottet tillstyrka, att organets verksamhet i denna del upplägges i enlighet med utredningens av departementschefen förordade förslag. Det bör få ankomma på ledningen att under beaktande av föreliggande behov och önskemål samt de personella och andra resurser, som stå till buds, avgöra vilken omfattning arbetet på ifrågavarande område skall få och på vad sätt det lämpligen bör bedrivas.

Enligt det föreliggande förslaget skall det nya organet övertaga det hos monopolutredningsbyrån förda registret över konkurrensbegränsande överenskommelser inom näringslivet samt byråns uppgift att genom särskilda undersökningar söka utröna verkningarna av konkurrensbegränsning. Mot förslaget i denna del har utskottet icke något att erinra.

Utredningen har betonat vikten av att konsumenterna få sådan upplysning i prisfrågor, att det blir möjligt för dem att på bästa sätt disponera sin köpkraft. En utvidgning av den konsumentupplysande verksamheten finner även utskottet önskvärd. Det är av största betydelse, att konsumentupplysningen blir utförlig, objektiv och tydlig. Utskottet tillstyrker, att det nya organet bör svara för sådan konsumentupplysning, som kan grundas på dess prisregistrerande verksamhet. Departementschefen har som exempel på vad upplysningsverksamheten kan komma att gälla angivit bl. a. skäligheten av prismarginalerna inom olika distributionsled. Då, såsom tidigare framhållits, det nya organet skall vara ett rent utredande organ och alltså icke ha att ingå på bedömningar, förutsätter utskottet, att i det anförda exemplet avses upplysning om prismarginalernas storlek jämte eventuellt uppgifter om andra sakförhållanden, som kunna tjäna till ledning vid en bedömning av skäligheten. För övrigt anser utskottet i likhet med departementschefen, att någon tids erfarenhet av verksamheten bör avvaktas, innan en närmare precisering sker av vad konsumentupplysningen bör avse. Vad departementschefen anför om gränsdragningen mellan nu

ifrågavarande upplysningsverksamhet och den som ankommer på Hemens forskningsinstitut eller det institut för konsumentfrågor, som kan komma att inrättas, ger icke utskottet anledning till erinran.

Vad beträffar priskontrollnämndens »fältorganisation» är departementschefen icke nu beredd att taga ställning till frågan, hur insamlingsarbetet lämpligen bör organiseras på längre sikt. Detta spörsmål har ansetts böra ytterligare övervägas, sedan närmare erfarenheter vunnits. Utskottet delar denna uppfattning och anser i likhet med departementschefen, att det tills vidare bör ankomma på priskontoren att handha den erforderliga uppgiftsinsamlingen för det nya organets räkning. Det i motionerna I: 551 och II: 715 gjorda yrkandet om skyndsamt utredning av denna fråga kan utskottet alltså icke biträda.

Beträffande den erforderliga organisationen för det fall, då den allmänna prisregleringslagen bör träda i tillämpning, anser utskottet i likhet med departementschefen, att praktiska skäl tala för att det nya organet får fungera som nytt priskontrollorgan. Härav följer, att utskottet icke kan biträda den i motionerna I: 531 och II: 687 uttalade meningen, enligt vilken den utredande funktionen även under beredskapsförhållanden skall särskiljas från den förhandlande och prisreglerande funktionen. Likaså avstyrkes det i förenämnda båda motioner I: 551 och II: 715 gjorda yrkandet om utredning rörande formen för denna beredskapsorganisation.

Statens upplysningsbyrå är för närvarande i organisatoriskt avseende inordnad i statens priskontrollnämnd. Byråns uppgifter anses icke ha någon direkt anknytning till verksamheten på pris- och konkurrensområdena. Beträffande byråns förläggning synes särskilt med tanke på dess verksamhet i fråga om pressklipp, upplysningskampanjer och utgivande av tidskriften »Från departement och nämnder» lämpligt, att densamma anknytes till statsdepartementen och därvid närmast inordnas i den till finansdepartementet hörande organisationsavdelningen. Utskottet tillstyrker detta förslag.

Utskottet anser i likhet med departementschefen, att stor försiktighet bör iakttagas, när det gäller att inrätta ett nytt permanent ämbetsverk. Såsom departementschefen emellertid framhållit, är det här fråga om en verksamhet, som kräver en jämförelsevis omfattande organisation för att önskad effekt skall kunna nås. Härtill kommer, att arten av denna verksamhet knappast sammanfaller med någon annan statlig verksamhet av ekonomisk-statistisk karaktär. Av vissa remissinstanser liksom i motionerna I: 531 och II: 687 samt I: 551 och II: 715 föreslås, att verksamheten förläggas till redan befintliga organ, varvid i första hand kommerskollegium ansetts böra ifrågakomma. Utskottet kan härvid dela departementschefens uppfattning, att det synes vanskligt att med kollegiets verksamhet förena en sådan aktiv prisövervakning och analys av pris- och konkurrensförhållandena, som här avses. Utskottet vill på anförda skäl tillstyrka departementschefens förslag om att det nya organet för den övervaknings- och utredningsverksamhet avseende prisbildningen och konkurrensen inom näringslivet, som ansetts nödvändig efter prisregleringens avskaffande, får

självständig ställning. Förenämnda motioner I: 531 och II: 687 samt I: 551 och II: 715, i nu berörd del, avstyrkas alltså.

Utskottet har icke något att erinra mot att det nya organet träder i verksamhet den 1 januari 1957 och att detsamma benämnes statens pris- och kartellnämnd. Härvid förutsättes, att kommerskollegiets monopolutredningsbyrå och avdelning för analys av pris- och marknadsförhållanden samt statens priskontrollnämnd avvecklas. Till frågan om konsekvenserna härav för kommerskollegiets vidkommande kommer utskottet att taga ställning i det följande.

Vad härefter beträffar *statens pris- och kartellnämnds organisation m. m.* har priskontrollutredningen med hänsyn till de krav, som måste ställas på det nya organet, ansett nödvändigt, att detsamma ledes och övervakas av en allsidigt sammansatt styrelse. Enligt utredningens förslag skall styrelsen bestå av 13 ledamöter. Av dessa skola fem representera konsumenterna och fem näringslivet. De övriga tre ledamöterna skola företräda ekonomisk och juridisk sakkunskap och icke vara knutna till något partsintresse. Utskottet finner i likhet med departementschefen, att de parter, som äro närmast intresserade av nämndens verksamhet, nämligen konsumenter och företagare, också böra genom representanter i styrelsen få utöva inflytande på verksamhetens utformning och inriktning. Utskottet vill därför förorda en styrelse av i huvudsak nu angivna typ. Det synes få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om styrelsens sammansättning.

Utskottet har icke något att erinra mot att ledningen av det nya organet skall ankomma på en chef, som tillika bör vara ledamot av styrelsen. Med hänsyn till det nya ämbetsverkets omfattning och arbetsuppgifternas art synes chefen böra erhålla överdirektörs tjänsteställning och placeras i lönegrad Cp 17.

Vad beträffar organisationen i övrigt innebär utredningens förslag, att för verksamheten inom det nya organet skola finnas anställda sammanlagt 93 befattningshavare, fördelade på en planläggningsbyrå, tre utredningsbyråer, en statistisk byrå och ett kansli. Vissa remissmyndigheter ha funnit antalet befattningshavare onödigt stort. För att verksamheten skall nå önskad effekt är det enligt utskottets mening angeläget, att nämnden får erforderliga arbetskraftsresurser. Med hänsyn emellertid till den återhållsamhet, som bör iakttagas vid inrättande av nya permanenta statliga organ, finner utskottet i likhet med departementschefen en viss begränsning av organisationen motiverad. Vid angivna förhållande vill utskottet tillstyrka departementschefens förslag, som innebär en nedskärning av antalet befattningshavare till 78, överdirektören oräknad.

Vad organisationsplanen beträffar har utskottet icke något att erinra mot att det nya organet uppdelas på fyra byråer, nämligen första, andra och tredje utredningsbyrån samt statistiska byrån liksom ej heller mot att kansligöromålen förläggas till tredje utredningsbyrån.

Mot departementschefens förslag om olika tjänster vid det nya organet har utskottet vid sin granskning icke funnit något vara att invända. Utskottet tillstyrker alltså den föreslagna personalförteckningen.

Vid bifall till det föreliggande förslaget skola de befattningar, som finnas vid priskontrollnämnden, indragas. Enligt propositionen uppgå desamma för närvarande till 78. Genom avveckling av kommerskollegiets monopolutredningsbyrå samt avdelning för analys av pris- och marknadsförhållanden kommer kollegiets organisation att sammanlagt minska med 28 tjänstemän.

Av det anförda framgår, att utskottet avstyrker motionerna I: 530 och II: 686, i vilka föreslås att det nya organets personella organisation skall fastställas i enlighet med priskontrollutredningens förslag.

Utskottet övergår här efter till frågan om *anslag till statens pris- och kartellnämnd*.

De verkställda beräkningarna av nämndens avlönings- och omkostnadsanslag ha icke givit utskottet anledning till erinran. Då nämnden icke skall inrättas förrän den 1 januari 1957 erfordras anslagen i fråga endast för ett halvt budgetår. Desamma böra alltså uppföras med 661 400 kronor respektive 150 000 kronor.

Vad här efter beträffar frågan om *anslag till näringsfrihetsrådet* må erinras om att den numera tillstyrkta utvidgningen av 1953 års lag om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet m. m. till att avse alla slag av konkurrensbegränsningar icke påkallar någon ändring av näringsfrihetsrådets sammansättning. Den förordade lagändringen medför emellertid ökat arbete för rådet. Till följd härav vill utskottet tillstyrka, att rådets ordförande och sekreterare erhålla heltidsbefattningar. Mot de för dessa befattningshavare föreslagna arvodesbeloppen liksom föreslagen uppräknig av arvoden till övriga ledamöter än ordföranden har utskottet icke något att erinra.

Biträdesgöromålen vid rådet omhänderhaves av personal från ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor. Departementschefen anser, att denna anordning bör fortsätta och att rådet alltså icke bör erhålla egen personal. Utskottet saknar tillräcklig anledning att frånga departementschefens förslag härutinnan och kan alltså icke biträda motionen II: 716.

Utskottet tillstyrker den verkställda beräkningen av näringsfrihetsrådets avlöningsanslag. Detsamma gäller rådets omkostnadsanslag. Dessa båda anslag böra alltså uppföras med 89 000 kronor respektive 9 200 kronor.

I fråga om *ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor* må framhållas, att en utvidgad behörighet för näringsfrihetsrådet till att omfatta alla slag av konkurrensbegränsningar påkallar en ökad arbetsbelastning för ombudsmannaämbetet. En förstärkning av personalen synes därför motiverad. I sådant syfte föreslår departementschefen inrättandet av en byråchefstjänst för konkurrensbegränsningsärenden, vars innehavare skulle placeras i lönegrad Ce 37. Utskottet tillstyrker detta förslag.

Vidare föreslås att vid ombudsmannens sida skola ställas två befattningshavare, av vilka den ene avses skola självständigt handlägga vissa slag av anmälningsärenden och den andre närmast under ombudsmannen svara för handläggning av ärenden med huvudvikten lagd på konkurrensbegränsningars inverkan på prisfrågan. Utskottet finner förslagen motiverade och

tillstyrker, att sistnämnda båda befattningshavare tilldelas byrådirektörs tjänsteställning med inplacering i lönegraderna Ce 31 respektive Ce 33. I motionerna I: 531 och II: 687 har yrkats bl. a., att sistnämnda befattning icke bör inrättas. Under hänvisning till vad utskottet anfört rörande omfattningen av den statliga utredningsverksamheten rörande pris- och konkurrensförhållanden, kan utskottet icke biträda ifrågavarande motioner i här berörd del.

Vad departementschefen föreslagit beträffande utökning av personalen vid ombudsmannaämbetet med en förste byråsekreterare i Ce 29 och en amanuens samt viss biträdespersonal har icke givit utskottet anledning till erinran.

I överensstämmelse med det anförda tillstyrker utskottet departementschefens förslag till personalförteckning. Detsamma gäller anslaget till avlöningar vid ombudsmannaämbetet, som alltså bör uppföras med 178 500 kronor.

I fråga om *ombudsmannaämbetets omkostnadsanslag* kommer givetvis även detta anslag att påverkas av förslaget om utvidgning av ämbetets verksamhet. Utskottet har icke något att erinra mot den förordade uppräkningsningen av anslaget. Detsamma bör alltså bestämmas till 19 200 kronor.

Vid sin granskning av departementschefens förslag till medelsanvisningar under anslagen till avlöningar och omkostnader för *statens priskontrollnämnd* finner utskottet de verkställda beräkningarna böra godtagas. Anslagen böra alltså uppföras med äskade belopp.

Till *avvecklingskostnader för statens priskontrollnämnd* har Kungl. Maj:t äskat ett anslag av 180 000 kronor. Såsom departementschefen framhållit torde det vara ofrånkomligt, att ett antal befattningshavare vid nämnden icke kan inordnas i den nya organisationen. I likhet med departementschefen finner utskottet skäligt, att åt den personal, som sålunda friställes, tills vidare under en avvecklingsperiod beredas möjligheter till sysselsättning inom nämnda organisation. Utskottet delar även departementschefens uppfattning, att all rimlig hänsyn bör tagas till den övertaliga personalens berättigade intressen och att alla möjligheter beaktas för att bereda dem annan likvärdig anställning. Det för ändamålet äskade anslaget, som är avsett för ett halvt budgetår, tillstyrkes.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt, att statens upplysningsbyrå förläggas till statsdepartementens organisationsavdelning. Departementschefen har funnit lämpligt att så sker fr. o. m. den 1 juli 1956. Utskottet har icke funnit något vara att erinra mot det beräknade medelsbehovet för löner och övriga utgifter vid byrån liksom ej heller mot att för nästa budgetår medelsanvisningen för byråns del sker under ett särskilt förslagsanslag under tionde huvudtiteln.

Utskottet övergår härefter till behandling av *Kungl. Maj:ts proposition nr 103* angående anslag till kommerskollegium samt statens handels- och industrikommission.

Vad först beträffar *förslaget om överflyttning av vissa arbetsuppgifter från statens handels- och industrikommission till kommerskollegium* må

framhållas, att härmed avses arbetsuppgifter av mera varaktig beskaffenhet. Det gäller sålunda närmast det utredningsarbete, som erfordras för förberedelser till förhandlingar och överenskommelser angående varuutbytet med andra länder och för Sveriges medverkan i internationella organisationer. Utskottet finner bärande skäl anförda för förslaget i fråga, vilket även tillstyrkts av det övervägande antalet remissmyndigheter. Detsamma biträdades alltså av utskottet.

På handels- och industrikommissionen ankommer för närvarande en relativt omfattande statistisk verksamhet, avseende försörjningen med andra varor än jordbruksprodukter. Då dessa arbetsuppgifter nära sammanhånga med kommissionens utredande verksamhet, synes det utskottet naturligt och ändamålsenligt, att även dessa göromål överflyttas till kommerskollegium. Utskottet tillstyrker alltså förslaget jämväl i denna del.

Beträffande frågan om överförande till kommerskollegium av handels- och industrikommissionens mera krisbetonade uppgifter ha delade meningar gjort sig gällande. Utskottet finner i likhet med departementschefen lämpligt, att denna fråga tages under ytterligare övervägande. Kommissionen bör alltså tills vidare bibehållas som ett krisorgan med nämnda uppgifter.

Till frågan om de åtgärder av organisatorisk art, som erfordras i samband med en dylik överflyttning, återkommer utskottet vid behandlingen av kommerskollegiets avlöningsanslag.

Det har befunnits önskvärt, att i anledning av förenämnda omorganisation kommerskollegium får del av näringslivets synpunkter vid förberedande av viktigare handelspolitiska frågor. För detta ändamål föreslås, att till kollegium knytes ett handelspolitiskt råd under ordförandeskap av kollegiets chef. Förslaget i fråga, som i princip tillstyrkts av samtliga remissinstanser, biträdades av utskottet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva frågan om rådets storlek, sammansättning och arbetsformer m. m.

Beträffande *kommerskollegiets avlöningsanslag* må följande framhållas.

För handläggning av de uppgifter, som enligt vad i det föregående förordats skola överflyttas från statens handels- och industrikommission till kommerskollegium, vill utskottet tillstyrka, att i kollegiet inrättas en ny byrå och att kollegiets statistiska byrå förstärkes.

Vad förstnämnda byrå beträffar har utskottet icke något att erinra mot att densamma ställes under ledning av ett kommerseråd i Ca 37 och uppdelas på två sektioner. Vid sin granskning av personaluppsättningen i övrigt å denna byrå, innebärande bl. a. att den ena av sektionerna skall förestås av en byrådirektör i Ce 31 och den andra av en förste byråsekreterare i Ce 29, har utskottet funnit departementschefens förslag böra godtagas.

I fråga om kollegiets statistiska byrå anser utskottet skäl tala för att även denna byrå uppdelas på två sektioner. Mot den för byrån föreslagna personalförstärkningen synes utskottet icke något vara att invända.

Vid bifall till förenämnda förslag kommer kollegium att tillföras sam-

manlagt 52 nya tjänster. Desamma ha emellertid med få undantag för närvarande sin motsvarighet i befattningar inom handels- och industrikommissionen. I likhet med departementschefen räknar utskottet med att innehavarna av dessa befattningar inom kommissionen skola i stor utsträckning kunna överföras till motsvarande nya tjänster hos kommerskollegium. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de övergångsanordningar, som må påkallas vid förslagets genomförande.

Utskottet tillstyrker, att ledamöterna i det handelspolitiska rådet få åtnjuta ersättning, motsvarande arvode enligt kommittékungörelsen för läs- och sammanträdesdagar.

Utskottet har icke något att erinra mot att samtliga chefer för byråer i kommerskollegium i fortsättningen benämnas kommerseråd samt att tjänsten som hemslöjdskonsulent erhåller benämningen förste hemslöjdskonsulent.

I det föregående har utskottet tillstyrkt Kungl. Maj:ts proposition nr 97 angående inrättande av en statens pris- och kartellnämnd m. m. Vid bifall härtil skola kommerskollegiets monopolutredningsbyrå och avdelning för analys av pris- och marknadsförhållanden avvecklas fr. o. m. den 1 januari 1957. Härigenom kommer, såsom tidigare nämnts, kollegiets personalstyrka att minska med 28 befattningshavare. Utskottet tillstyrker av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för ämbetsverket och har icke något att erinra mot den av departementschefen verkställda beräkningen av ämbetsverkets avlöningsanslag. Detsamma bör alltså för nästa budgetår uppföras med 2 744 300 kronor. Motionerna I: 532 och II: 688, I: 551 och II: 715 samt II: 685, samtliga motioner i här berörd del, avstyrkas alltså.

I fråga om *kommerskollegiets omkostnadsanslag* har departementschefen räknat med en anslagsminskning av 26 700 kronor till följd av det av utskottet i det föregående tillstyrkta förslaget om inrättande av statens pris- och kartellnämnd. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av anslaget, som alltså bör uppföras med 562 900 kronor. Av det anförda följer, att utskottet avstyrker förenämnda motioner I: 532 och II: 688, I: 551 och II: 715 samt II: 685, samtliga motioner i här berörd del.

Vidkommande *statens handels- och industrikommissions avlöningsanslag* har med hänsyn till den väsentliga begränsning av kommissionens verksamhetsområde, som blir en följd av i det föregående föreslagen överflyttning av vissa av kommissionens arbetsuppgifter till kommerskollegium, anslaget beräknats kunna minskas med 1 000 000 kronor. Denna beräkning godtages av utskottet, som tillstyrker, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 000 000 kronor.

Även *statens handels- och industrikommissions omkostnadsanslag* kommer av förenämnda anledning att minska. I enlighet med departementschefens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 125 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en nedräkning med 225 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må

I. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 531 och II: 687, I: 532 och II: 688, I: 551 och II: 715, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, samt II: 714, godkänna, att en statens pris- och kartellnämnd inrättas den 1 januari 1957 i huvudsaklig överensstämmelse med det av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 23 februari 1956 framlagda förslaget;

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 531 och II: 687, I: 551 och II: 715, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, samt I: 530 och II: 686,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med det i förberörda statsrådsprotokoll framlagda förslaget, med tillämpning tills vidare från och med den 1 januari 1957 fastställa personalförteckning för statens pris- och kartellnämnd;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1957:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	27 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	10 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	496 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	127 600

Summa kronor 661 400

c) för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln till *Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar* anvisa ett förslagsanslag av 661 400 kronor;

d) för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln till *Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader* anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor;

III. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 531 och II: 687, såvitt nu är i fråga, samt II: 716,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med av departementschefen i förberörda statsrådsprotokoll framlagda förslaget, med tillämpning tills vidare från och med den 1 januari 1957, vidtagna ändringar i personalförteckningen för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor;

b) godkänna följande avlöningsstat för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	147 700
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	30 800
	<hr/>
	Summa kronor 178 500

c) för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln till *Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar* anvisa ett förslagsanslag av 178 500 kronor;

IV. för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa till

a) *Näringsfrihetsrådet: Avlöningar* 89 000 kronor;

b) *Näringsfrihetsrådet: Omkostnader* 9 200 kronor;

c) *Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader* 19 200 kronor;

d) *Statens priskontrollnämnd: Avlöningar* 679 500 kronor;

e) *Statens priskontrollnämnd: Omkostnader* 159 500 kronor;

f) *Avvecklingskostnader för statens priskontrollnämnd* 180 000 kronor;

g) *Kostnader för statens upplysningsbyrå* 160 000 kronor;

V. godkänna det av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 23 februari 1956 framlagda förslaget om överflyttning av vissa arbetsuppgifter från statens handels- och industrikommission till kommerskollegium;

VI. bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med i berörda statsrådsprotokoll framlagda förslag fastställa personalförteckning för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare under tiden 1 juli—31 december 1956;

VII. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 532 och II: 688, I: 551 och II: 715 samt II: 685, samtliga motioner såvitt nu är i fråga

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med av departementschefen i förberörda statsrådsprotokoll framlagda förslag, i personalförteckningen för kommerskollegium vidtaga ändringar, att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1957;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	917 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 500

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 280 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	538 800
	Summa kronor 2 744 300

c) för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln till *Kommerskollegium*: *Avlöningar* anvisa ett förslagsanslag av 2 744 300 kronor;

d) för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln till *Kommerskollegium*: *Omkostnader* anvisa ett förslagsanslag av 562 900 kronor;

VIII. för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln anvisa till

a) *Statens handels- och industrikommission*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor;

b) *Statens handels- och industrikommission*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 125 000 kronor;

IX. avslå motionerna I: 551 och II: 715, i vad de avse skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning av frågan om insamling av de primäruppgifter angående priser m. m., som erfordras för utredningsarbetet rörande pris- och konkurrensbegränsningsspörsmål;

X. avslå motionerna I: 551 och II: 715, i vad de avse skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning av frågan om organisationen av priskontrollen för det fall, då den allmänna prisregleringslagen träder i tillämpning;

XI. avslå motionerna I: 551 och II: 715, i vad de avse skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t vid utfärdandet av instruktion för kommerskollegiets råd i pris- och kartellärenden samt för det i kommerskollegium ingående utredningsinstitutet för pris- och kartellfrågor beaktar vad i nämnda motioner anförts beträffande uppgiftsinsamlingens syfte och omfattning.

Stockholm den 15 maj 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Leander, Näsgård, Gillström, Näsström, Hesselbom, Gustaf Andersson, Thun, Axel Andersson, Nils Theodor Larsson, Rikard Svensson, Söderberg, Aastrup, Svärd och Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Andersson i Malmö, Ståhl, Åkerström, Rubbestad, Petterson i Degerfors, Johansson i Mysinge, Thapper, Nihlfors, fru Ericsson i Luleå, herrar Löfroth, Karlsson i Olofström, Hjalmarson och fröken Ager.

Reservationer

a) av herrar *Svärd*, *Skoglund* i Doverstorp och *Hjalmarson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 531 och II: 687 samt I: 532 och II: 688 och att därför

dels den del av utskottets yttrande, som på s. 36 börjar med »Utskottet vill» och på s. 40 slutar med »150 000 kronor», bort ersättas med text av följande lydelse:

»I fråga om de arbetsuppgifter, som skola ankomma på det nya organet, synes departementschefens förslag i vissa hänseenden vara mera långtgående än det förslag, som avgivits av priskontrollutredningen. I utredningens betänkande framhålles angelägenheten av att den utredande myndigheten blir ett enbart utredande organ. Sålunda skulle det enligt utredningen ankomma på dess tjänstemän att klargöra de företeelser inom näringslivet, som sammanhånga med konkurrensbegränsningar och prisbildning, men icke att göra bedömningar eller framställa kritik eller yrkanden. Sistnämnda uppgifter skola åvila ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor. Departementschefens inställning till denna fråga synes emellertid icke stå i full överensstämmelse med vad utredningen uttalat. I likhet med vad som härutinnan anförts i motionerna I: 531 och II: 687 samt I: 551 och II: 715 anser utskottet, att i enlighet med den princip, om vilken allmän enighet förelegat alltsedan tillskapandet år 1946 av kommerskollegiets monopolutredningsbyrå, utredningsmyndigheten bör ha karaktär av enbart utredande organ. Utskottet finner angeläget, att denna principiella inriktning av verksamheten klart kommer till uttryck.

I den mån det nya organet skall ombesörja registrering av konkurrensbegränsande överenskommelser och genom särskilda undersökningar söka utröna verkningarna av konkurrensbegränsning, synes utskottet icke något vara att erinra. Förslaget härutinnan innebär en fortsättning av den verksamhet, som för närvarande bedrivs inom kommerskollegiets monopolutredningsbyrå. Beträffande det nya organets utformning på detta område må emellertid erinras om att monopolutredningsbyrån redan kartlagt förekomsten av registreringspliktiga kartellavtal inom i stort sett alla branscher inom näringslivet. Detta medför, att personalen i fortsättningen i betydligt större utsträckning än hittills kan utnyttjas för undersökningar rörande konkurrensförhållanden i särskilda fall. Härtill kommer, såsom i motionerna I: 531 och II: 687 framhållits, att den frivilliga självsaneringen inom näringslivet medfört en avveckling av den övervägande delen av de konkurrensbegränsningar, som kunna tänkas bli föremål för näringsfrihetsrådets prövning.

Utöver uppgifter, som nu ankomma på monopolutredningsbyrån, avses det nya organet skola följa och analysera den inhemska och internationella prisutvecklingen och i anslutning därtill bedriva konsumentupplysning i prisfrågor.

Utskottet kan icke finna, att den omfattande prisregistrering och prisanalys, som avses i departementschefens förslag, kan anses vara behövlig för att åstadkomma åsyftad belysning av marknadsförhållandena. Erinras må, att en betydande uppgiftsinsamling i fråga om priser redan nu bedrivs av olika statliga verk, främst kommerskollegium och statistiska centralbyrån. Såsom kommerskollegium framhållit, skulle det föra alldeles för långt att bedriva en prisregistrering så, att den utgör underlag för prisanalys på varje område. Denna verksamhet torde kunna begränsas till att omfatta studier av prisutvecklingen för sådana förnödenheter och tjänster, vilka icke beröras av annan fortlöpande statlig statistik men dock är av allmänt intresse. En kontinuerlig prisstatistik torde icke heller vara behövlig för konsumentupplysning i prisfrågor. Den prisregistrerande och prisanalyserande verksamheten torde därför kunna avsevärt begränsas i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag.

Vid behandlingen av den föreslagna pris- och kartellbyråns arbetsuppgifter betonar utredningen vikten av att konsumenterna få sådan upplysning i prisfrågor, att det blir möjligt för dem att på bästa sätt disponera sin köpkraft. Det är givetvis önskvärt, att allmänhetens förståelse för aktuella problem inom näringslivet ökas. Betydelsen av konsumentupplysning får dock icke överdrivas. Det är, såsom kommerskollegium framhållit, icke troligt, att den föreslagna konsumentupplysningen nämnvärt skulle bidra till att för den enskilde konsumenten klargöra de invecklade och svårlösta problem, som anmäla sig på prisområdet. Utskottet vill erinra om att konsumentupplysning, varom här är fråga, redan nu bedrivs i olika former under såväl statlig som enskild medverkan. Härtill kommer, att den moderna reklamen i allt större omfattning inriktat sig på att förmedla en ingående varu- och prisupplysning till konsumenterna. Enligt utskottets mening torde syftet med ifrågavarande verksamhet kunna uppnås med utnyttjande av en betydligt mindre personalstyrka än den, som avses i det föreliggande förslaget. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att departementschefen ännu icke ansett sig kunna närmare precisera, vad ifrågavarande konsumentupplysning bör avse. I avvaktan på närmare erfarenhet och innan formerna för denna verksamhet blivit ytterligare utredda, synes någon konsumentupplysning i större omfattning icke böra komma i fråga.

Vad beträffar fältorganisationen för prisinsamlingen är departementschefen icke nu beredd att taga ställning till frågan, hur insamlingsarbetet lämpligen bör organiseras på längre sikt. Utskottet finner i likhet med departementschefen, att detta spørsmål bör ytterligare utredas. Enligt departementschefen bör det tills vidare ankomma på priskontoren att handha den erforderliga uppgiftsinsamlingen för pris- och kartellnämndens räkning. Det har i vissa remissyttranden ifrågasatts, om icke insamlingen av nämnda uppgifter kunde ske dels genom utredningsorganet självt från företagarna och dels genom statistiska centralbyrån. Vid den av departementschefen föreslagna utredningen synes det utskottet böra övervägas, om icke

denna verksamhet bör samordnas med verksamheten vid statistiska centralbyråns fältarbete.

Beträffande den erforderliga organisationen för det fall, då den allmänna prisregleringslagen skall träda i tillämpning, förordar departementschefen, att det nya organet skall fungera som nytt priskontrollorgan. I anslutning till vad som anförts i motionerna I: 531 och II: 687 samt I: 551 och II: 715, torde det vara uppenbart, att en myndighet, som när som helst kan komma att förvandlas från ett utredande till ett förhandlande och prisreglerande organ, icke kan åtnjuta näringslivets förtroende på samma sätt som ett enbart utredande organ och därför måste få stora svårigheter att under normala tider lösa sin viktiga uppgift. Det synes utskottet dessutom ur rättslig synpunkt vara angeläget, att den utredande myndigheten särskiljes från den förhandlande och prisreglerande funktionen. Utskottet kan alltså icke biträda vad departementschefen anför i denna fråga. Någon särskild utredning i ämnet, såsom i motionerna I: 551 och II: 715 yrkats, torde icke vara erforderlig.

Utskottet finner sig på av departementschefen anförda skäl böra tillstyrka, att statens upplysningsbyrå anknytes till statsdepartementen och därvid närmast inordnas i den till finansdepartementet hörande organisationsavdelningen.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall den samhälleliga övervaknings- och utredningsverksamheten avseende pris- och konkurrensförhållanden anföras ett nytt självständigt organ. Såsom utskottet i det föregående framhållit, ha i vissa viktiga hänseenden åt den av departementschefen föreslagna organisationen givits större dimensioner än vad som torde vara påkallat. Utskottet har i det föregående visat, att det utredande organet till sin omfattning bör kunna begränsas utan att därvid avvikelser sker från grundtankarna i den föreslagna lagstiftningen. Utskottet finner icke några godtagbara skäl ha anförts för att för ifrågavarande ändamål inrätta ett särskilt ämbetsverk, särskilt som det icke nu är möjligt att bedöma omfattningen av dess blivande verksamhet. Försiktigheten synes därför bjuda att organisationen utbygges med viss återhållsamhet. I avvaktan på närmare erfarenhet och då, såsom även kommerskollegium framhållit, arten av den verksamhet, som här avses, sammanfaller med den som bedrivs inom kollegium, synes det utskottet naturligt och praktiskt, att denna verksamhet förlägges till detta ämbetsverk, som dessutom är den centrala myndigheten för handeln och näringslivet. Utskottet vill alltså i överensstämmelse med motionerna I: 531 och II: 687 samt I: 551 och II: 715, i här berörd del, föreslå, att den nuvarande monopolutredningsbyrån och avdelningen för analys av pris- och marknadsförhållanden inom kommerskollegium utbyggas med uppgift att följa prisutvecklingen inom näringslivet, att registrera konkurrensbegränsande överenskommelser och att utföra särskilda undersökningar rörande pris- och konkurrensförhållanden. Kungl. Maj:ts förslag om inrättandet för ändamålet av ett nytt ämbetsverk avstyrkes följaktligen.

Beträffande utformningen av den nya organisationen ansluter sig utskottet till vad i motionerna I: 531 och II: 687 yrkats. Utskottet föreslår alltså, att den för behandling av de egentliga konkurrensbegränsningsärendena nödvändiga personalen sammanföres med den för verksamheten i övrigt erforderliga kanslipersonalen i en byrå, kartellbyrån, under ledning av ett kommerseråd i Ca 37. Enligt utskottets mening bör byrån uppdelas i ett kansli och tre utredningsavdelningar. Kansliet bör stå under ledning av en byrådirektör i Ce 31 och personalen i övrigt utgöras av två amanuenser, en assistent i Ce 17, ett kanslibitråde i Ce 11, tre skrivbiträden i befordringsgången samt två expeditionsvakter i Ce 10. Var och en av utredningsavdelningarna bör förestås av en byrådirektör i Ce 31. Härjämte böra vid varje avdelning finnas en förste aktuarie i Ce 29, två förste aktuarier i Ce 27 samt tre amanuenser. Detta innebär, att antalet tjänstemän inom byrån kommer att uppgå till 32.

Vad härefter beträffar den prisregistrerande, prisanalyserande och konsumentupplysande verksamheten bör densamma, såsom av det föregående framgår, kunna begränsas i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag. Då nämnda tre verksamhetsgrenar ha nära beröringspunkter med varandra, böra de enligt utskottets mening samordnas inom en byrå, prisbyrån, under ledning av ett kommerseråd i Ca 37. Byrån bör lämpligen uppdelas på två avdelningar, av vilka den ena bör avses för prisregistrering och den andra för prisanalys. Förstnämnda avdelning bör närmast ledas av en förste aktuarie i Ce 29. Vidare böra finnas en förste aktuarie i Ce 27, en assistent i Ce 23 och två assistenter i Ce 17, samtliga tre assistenter avsedda för insamling av prisuppgifter i Stockholm, ytterligare två assistenter i Ce 13, tre amanuenser, ett kanslibitråde i Ce 11 och två skrivbiträden i befordringsgången. I avdelningen för prisanalys böra under ledning av en byrådirektör i Ce 31 tjänstgöra en förste aktuarie i Ce 29, en förste aktuarie i Ce 27, tre amanuenser och 2 skrivbiträden i befordringsgången.

Enligt utskottets förslag till organisation av den här ifrågavarande rent utredande verksamheten komma vid kartellbyrån att finnas anställda 32 och vid prisbyrån 22 eller sammanlagt 54 befattningshavare. I Kungl. Maj:ts förslag beräknas personalbehovet till 79 befattningshavare.

Det synes utskottet böra övervägas, huruvida icke i rationaliseringssyfte till prisbyrån bör förläggas även den inom kommerskollegium utförda sammanställningen av partiprisindex.

För att bereda kommerskollegium tillgång till erforderlig sakkunskap vill utskottet föreslå, att till kollegium knytes en rådgivande nämnd om fem personer, av vilka två böra vara representanter för företagen och två för konsumenterna och löntagarna. Ordförande och tillika opartisk ledamot av nämnden bör vara kommerskollegiets chef.»

dels den del av utskottets yttrande, som på s. 40 börjar med »Vidare föreslås» och på s. 41 slutar med »178 500 kronor», bort ha följande lydelse:

»Mot departementschefens förslag i fråga om personalförstärkningen i övrigt inom ombudsmannaämbetet har utskottet icke annat att erinra än

att med hänsyn till vad utskottet i det föregående anfört beträffande verksamheten inom kartellbyrån den av departementschefen föreslagna byrådirektörsbefattningen i Ce 33 icke bör inrättas. Detta innebär, förutom ändring i personalförteckningen för ombudsmannaämbetet, att det äskade avlöningsanslaget till ämbetet bör minskas med 28 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med 150 500 kronor, av vilket belopp 125 300 kronor avse avlöningar till icke-ordinarie personal och 25 200 kronor rörligt tillägg. Av det anförda följer, att utskottet biträder motionerna I: 531 och II: 687, i här berörd del.»

dels den del av utskottets yttrande på s. 43, som börjar med »I det» och slutar med »berörd del», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet har i det föregående avstyrkt Kungl. Maj:ts proposition nr 97 angående inrättande av en statens pris- och kartellnämnd m. m. och i samband därmed förordat, att till kommerskollegium skall knytas en kartell- och en prisbyrå med uppgift att följa prisutvecklingen inom näringslivet, att registrera konkurrensbegränsande överenskommelser och att utföra särskilda undersökningar rörande pris- och konkurrensförhållanden. Vidare skulle vid kollegiet inrättas en rådgivande nämnd. Enligt det i det föregående framlagda förslaget till organisation av ifrågavarande verksamhet skulle kartellbyrån komma att omfatta 32 och prisbyrån 22 eller tillsammans 54 befattningshavare. Till följd härav bör avlöningsanslaget till kommerskollegium i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag uppräknas med 413 500 kronor, av vilket belopp 25 500 kronor äro att hänföra till avlöningar till ordinarie tjänstemän, 2 500 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 305 000 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och 80 500 kronor till rörligt tillägg. Kommerskollegiets avlöningsanslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med 3 157 800 kronor.

Kommerskollegiets omkostnadsanslag bör av skäl, som i det föregående anförts, i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag ökas med 90 000 kronor och alltså för nästa budgetår bestämmas till 652 900 kronor.»

dels ock utskottets hemställan i nedan angivna delar bort ha följande lydelse:

»I. med bifall till motionerna I: 531 och II: 687 och I: 532 och II: 688, i anledning av motionerna I: 551 och II: 715, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, samt med avslag å motionen II: 714, avslå Kungl. Maj:ts förslag om inrättandet av en statens pris- och kartellnämnd samt besluta, att till kommerskollegium skall knytas en kartell- och en prisbyrå med en rådgivande nämnd i överensstämmelse med vad utskottet förordat;

II. med bifall till motionerna I: 531 och II: 687 samt I: 551 och II: 715, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, samt med avslag å motionerna I: 530 och II: 686, avslå Kungl. Maj:ts förslag om

a) bemyndigande för Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med den 1 januari 1957, fastställa personalförteckning för statens pris- och kontrollnämnd;

b) godkännande av avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1957;

c) beviljande av anslag till Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar;

d) beviljande av anslag till Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader;

III. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, med bifall till motionerna I: 531 och II: 687, såvitt nu är i fråga, samt med avslag å motionen II: 716,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med av departementschefen i förberörda statsrådsprotokoll och av utskottet framlagda förslag, vidtagna ändringar i personalförteckningen för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor;

b) godkänna följande avlöningsstat för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	125 300
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	25 200
	Summa kronor 150 500

c) för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln till *Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar* anvisa ett förslagsanslag av 150 500 kronor;

VII. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 551 och II: 715 och II: 685 samt med bifall till motionerna I: 532 och II: 688, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med av departementschefen i förberörda statsrådsprotokoll och av utskottet framlagda förslag, i personalförteckningen för kommerskollegium vidtagna ändringar, att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1957;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	942 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	10 000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 585 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	619 300
	<hr/>
	Summa kronor 3 157 800

c) för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln till *Kommerskollegium: Avlöningar* anvisa ett förslagsanslag av 3 157 800 kronor;

d) för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln till *Kommerskollegium: Omkostnader* anvisa ett förslagsanslag av 652 900 kronor.»

b) av herrar *Axel Andersson, Aastrup, Jacobsson, Ståhl, Nihlfors, Löf-roth* och fröken *Ager*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 551 och II: 715 samt II: 685 och att därför

dels den del av utskottets yttrande, som på s. 36 börjar med »Utskottet vill» och på s. 40 slutar mel »150 000 kronor», bort ersättas med text av följande lydelse:

»När det gäller det föreslagna organets uppgifter, synes Kungl. Maj:ts förslag på vissa punkter gå betydligt längre än det förslag, som priskontrollutredningen har lämnat. Utredningen har nämligen i sitt betänkande särskilt understrukit, att åt det nya organet uteslutande böra anförtros uppgifter av utredande karaktär. Flera remissinstanser, bland dem kommerskollegium, ha också betonat, att det är av grundläggande betydelse för det nya organets verksamhet, att arbetsuppgifterna begränsas till enbart utredningar. Enligt denna uppfattning bör liksom hittills de verkställande uppgifterna helt ligga hos näringsfrihetsombudsmannen och näringsfrihetsrådet. Om denna princip har hittills enighet rått. Kungl. Maj:t uttalar också i proposition nr 97, att det i princip är fråga om att skapa ett rent utredande organ men har å andra sidan i anledning av priskontrollnämndens förklarar, att det självfallet bör vara den blivande myndigheten obetaget att hos andra myndigheter eller Kungl. Maj:t göra de framställningar, inefattande meningsyttringar eller förslag till åtgärder, som dess ledning finner av omständigheterna påkallade.

Utskottet delar den uppfattning, som i denna fråga kommit till uttryck i priskontrollutredningens förslag och i motionerna I: 531 och II: 687 samt I: 551 och II: 715. Utskottet anser det därför vara angeläget, att det från riksdagens sida klart utsägs, att det organ, som i fortsättningen skall handlägga verksamheten på det aktuella området, skall ges en enbart utredande karaktär.

Priskontrollutredningen har vidare föreslagit en allmän och fortlöpande prisregistrering som grundval för verksamheten till undanröjande av konkurrensbegränsningar och för konsumentupplysning i prisfrågor. Beträffande det första huvudsyftet med denna uppgiftsinsamling finner utskottet prisregistreringens uppgift här ligga i att underlätta bedömningen av frågan, när utredningar, som syfta till att klargöra huruvida fri konkurrens

råder eller icke, skola igångsättas. Det är därför naturligt, att den uppgiftsinsamling, som gäller detta syfte, begränsas till sådana fall där marknadsstrukturen, antalet konkurrerande företag och varornas beskaffenhet giva anledning räkna med förekomsten av konkurrensbegränsningar som en sannolik möjlighet. Den möjlighet att bedriva en saklig konsumentupplysning i prisfrågor, som den föreslagna verksamheten skulle giva, har stor betydelse. Däremot är det enligt utskottets mening av ringa sakligt värde att, såsom departementschefen tycks avse med sitt förslag, publicera ett omfattande prismaterial.

Det är omöjligt för konsumenterna att göra en riktig prisbedömning utan samtidig tillgång till upplysning om varornas beskaffenhet. En riktig prisbedömning bör alltså, såsom bl. a. framhållits i motionerna I: 551 och II: 715, grundas på varukännedom. Hemmens forskningsinstitut — eller ett kommande förstärkt institut för konsumentfrågor — bör förses med tillräckliga resurser för att kunna fullgöra uppgiften att sprida en sådan information.

Utskottet vill, i likhet med vad i sistnämnda motioner anförts, betona betydelsen av att prisregistreringen icke ordnas på ett sådant sätt, att företagen betungas med uppgiftslämnande av stor omfattning.

Enligt priskontrollutredningens förslag skall konsumentupplysningen i prisfrågor vara klargörande men inte bedömande. Någon precisering på denna punkt har inte i propositionen gjorts men som exempel på förhållanden, om vilka upplysning bör lämnas allmänheten, har i propositionen anförts, bland annat, »skäligheten av prismarginalerna inom olika distributionsled», något som icke förutsatts av utredningen. Såsom påpekats i motionerna I: 551 och II: 715 kan angivandet av skäligheten hos ett pris eller en prismarginal inte ges sken av att utgöra en objektiv upplysning. Det måste grunda sig på en subjektiv bedömning. Utskottet ansluter sig till priskontrollutredningens eniga ståndpunkt rörande upplysningens funktion.

Utskottet vill i detta sammanhang understryka den i motionerna I: 551 och II: 715 framförda synpunkten, att man vid handhavandet av prisövervakningen och den därpå grundade konsumentupplysningen bör beakta risken av att densamma kan avtrubba i stället för att stärka allmänhetens prismedvetande. Såsom i sistnämnda motioner framhållits, har erfarenheten visat, att priskontroll kan ha en konkurrenshämmande verkan. Den har nämligen en ogynnsam psykologisk effekt så till vida, att konsumenterna lätt bibringas den uppfattningen, att alla priser äro tillfredsställande. Prisövervakning är visserligen en annan sak än priskontroll, men den skulle i viss mån kunna få liknande verkningar på prismedvetandet, om icke dess utformning sker med beaktande av denna risk.

Kungl. Maj:t förutsätter, att priskontrollnämndens nuvarande »fältorganisation» skall bibehållas. Denna består av särskilda priskontor vid länsstyrelserna med sammanlagt ett 30-tal tjänstemän och drar en betydande årlig kostnad. Utskottet anser, att man bör undersöka möjligheterna av att här göra en avsevärd kostnadsbesparing. Så ha t. ex. flera remissinstanser

ifrågasatt, om inte insamlingen av erforderliga prisuppgifter kunde ske dels genom utredningsorganet självt från företagen, dels genom statistiska centralbyrån. Dessa förslag böra, såsom framhållits i motionerna I: 531 och II: 687 samt I: 551 och II: 715, närmare övervägas.

Departementschefen har i likhet med priskontrollnämnden den uppfattningen, att man, i händelse av att den allmänna prisregleringslagen skulle träda i tillämpning, skall låta det föreslagna nya organet, pris- och kartellnämnden, fungera som nytt priskontrollorgan. Det finns emellertid enligt utskottets mening icke något avgörande skäl för att redan nu ett sådant beslut fattas. Genom att ge den nya verksamheten också en sådan beredskapskaraktär utsätter man sig för risken, att den påverkas i en riktning, som är främmande för dess egentliga uppgift, varigenom rättssäkerheten kan komma att utsättas för påfrestningar. Utskottet ansluter sig därför till det i motionerna I: 551 och II: 715 framförda förslaget, att frågan om organisationen av en eventuell framtida priskontroll göres till föremål för särskild utredning.

Utskottet finner sig på av departementschefen anförda skäl böra tillstyrka, att statens upplysningsbyrå anknytes till statsdepartementen och därvid närmast inordnas i den till finansdepartementet hörande organisationsavdelningen.

I propositionen föreslås, att det nya organet skall inrättas i form av ett nytt ämbetsverk. Utskottet kan emellertid inte finna, att avgörande skäl tala för en sådan lösning. Tvärtom sammanfaller arten av den verksamhet, som det nya organet skall bedriva, med den som hittills bedrivits inom kommerskollegium. Det bör beaktas, att kommerskollegium självt förklarar, att den av priskontrollutredningen föreslagna utredningsverksamheten på ett naturligt sätt ansluter sig till kollegiets allmänna ämnesområde och föreslagit, att nämnda verksamhet skall handhas av kollegium. Utskottet delar den uppfattning, som härvidlag kommit till uttryck i motionerna I: 551 och II: 715, där man uttalar en bestämd skepsis mot tillvägagångssättet att i onödan tillskapa nya ämbetsverk, vilket medför risker för en överdriven expansion av den statliga administrationen. Utskottet vill alltså i överensstämmelse med motionerna I: 531 och II: 687 samt I: 551 och II: 715, i här berörd del, föreslå, att den nuvarande monopolutredningsbyrån och avdelningen för analys av pris- och marknadsförhållanden inom kommerskollegium utbyggas för här angivna uppgifter. Kungl. Maj:ts förslag om inrättandet för ändamålet av ett nytt ämbetsverk avstyrkes följaktligen. De sålunda utbyggda grenarna av kommerskollegium böra i enlighet med motionerna I: 551 och II: 715 sammanslås och den nya enheten inom kommerskollegium förslagsvis erhålla benämningen utredningsinstitutet för pris- och kartellfrågor. Detta institut torde lämpligen böra arbeta på två byråer, en för prisfrågor och en för kartellfrågor. En sådan anordning föranleder, att en viss personalförstärkning blir nödvändig inom kommerskollegium. Det exakta antalet erforderliga tjänster kan säkrare bedömas, när institutet har varit i verksamhet någon tid. Den erfarenhet på området

och den genomförda organisation, som kollegiet har, torde emellertid erbjuda betydande besparingsmöjligheter jämfört med Kungl. Maj:ts alternativ och samtidigt garantera en minst lika hög grad av effektivitet.

Den erforderliga personalen skulle enligt en av av kommerskollegium framlagd organisationsplan utgöras av följande befattningshavare, nämligen å kartellbyrån 1 kommerseråd i Ca 37, 4 byrådirektörer i Ce 33, 1 byrådirektör i Ce 31, 4 förste aktuarier i Ce 29, 4 förste aktuarier i Ce 27, 14 amanuenser, 1 förste kansliskrivare i Ce 17, 1 kanslibitråde i Ce 11, 4 biträden i befordringsgången, 1 expeditionsvakt i Ca 10 och 1 expeditionsvakt i Ce 10.

På prisbyrån skulle enligt samma organisationsplan finnas 1 kommerseråd i Ca 37, 1 byrådirektör i Ce 33, 2 förste aktuarier i Ce 29, 4 förste aktuarier i Ce 27, 6 amanuenser, 1 assistent i Ce 23 och 2 assistenter i Ce 17, samtliga tre assistenter avsedda för insamling av prisuppgifter i Stockholm, ytterligare en assistent i Ce 15 och 2 assistenter i Ce 13, 2 kanslibiträden i Ce 11 och 4 biträden i befordringsgången. Sammanlagt skulle alltså erfordras 62 befattningshavare i stället för de 79, med vilka departementschefen räknat.

Den i propositionen nr 97 föreslagna styrelsen för statens pris- och kartellnämnd torde i stället böra fungera som kommerskollegiets råd i pris- och kartellärenden. I enlighet med departementschefens beräkning torde för arvoden och ersättningar till rådet för tiden den 1 januari—den 30 juni 1957 böra upptagas en arvodespost av 10 000 kronor. I detta sammanhang synes riksdagen böra framhålla önskvärdheten av att Kungl. Maj:t vid utfärdandet av instruktionen för rådet och utredningsinstitutet beaktar vad utskottet ovan anfört beträffande uppgiftsinsamlingens syfte och omfattning.»

dels den del av utskottets yttrande på s. 43, som börjar med »I det» och slutar med »berörd del», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet har i det föregående avstyrkt Kungl. Maj:ts proposition nr 97 angående inrättande av en statens pris- och kartellnämnd och i samband därmed förordat, att till kommerskollegium skall knytas ett utredningsinstitut för pris- och kartellfrågor. Institutet föreslås skola arbeta på två byråer, en för prisfrågor och en för kartellfrågor. Enligt det av utskottet i det föregående framlagda förslaget till organisation av ifrågavarande verksamhet erfordras sammanlagt 62 befattningshavare. Till följd härav bör kommerskollegiets avlöningsanslag i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag uppräknas med i runt tal 560 000 kronor. Av nämnda belopp torde 28 300 kronor böra hänföras till avlöningar till ordinarie tjänstemän, 10 000 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 412 200 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och 109 500 kronor till rörligt tillägg. Kommerskollegiets avlöningsanslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med 3 304 300 kronor.

Kommerskollegiets omkostnadsanslag bör av skäl, som i det föregående anförts, i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag ökas med det i proposi-

tionen nr 97 för statens pris- och kartellnämnds omkostnader beräknade beloppet av 150 000 kronor. Ifrågavarande anslag bör alltså för nästa budgetår bestämmas till 712 900 kronor.»

dels ock utskottets hemställan i nedan angivna delar bort ha följande lydelse:

»I. med bifall till motionerna I: 551 och II: 715, i anledning av motionerna I: 531 och II: 687, I: 532 och II: 688, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, samt med avslag å motionen II: 714, avslå Kungl. Maj:ts förslag om inrättandet av en statens pris- och kartellnämnd samt besluta, att till kommerskollegium skall knytas ett utredningsinstitut, omfattande en kartell- och en prisbyrå samt ett kommerskollegiets råd i pris- och kartellärenden i överensstämmelse med vad utskottet förordat;

II. med bifall till motionerna I: 531 och II: 687 samt I: 551 och II: 715, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, samt med avslag å motionerna I: 530 och II: 686, avslå Kungl. Maj:ts förslag om

a) bemyndigande för Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med den 1 januari 1957, fastställa personalförteckning för statens pris- och kartellnämnd;

b) godkännande av avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1957;

c) beviljande av anslag till Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar;

d) beviljande av anslag till Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader;

VII. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 532 och II: 688 samt med bifall till motionerna I: 551 och II: 715 och II: 685, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med av departementschefen i förberörda statsrådsprotokoll och av utskottet framlagda förslag, i personalförteckningen för kommerskollegium vidtaga ändringar, att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1957;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	945 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	17 500

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal . .	1 692 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	648 300
	<hr/>
	Summa kronor 3 304 300

c) för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln till *Kommerskollegium: Avlöningar* anvisa ett förslagsanslag av 3 304 300 kronor;

d) för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln till *Kommerskollegium: Omkostnader* anvisa ett förslagsanslag av 712 900 kronor;

IX. med bifall till motionerna I: 551 och II: 715, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om insamling av de primäruppgifter angående priser m. m., som erfordras för utredningsarbetet rörande pris- och konkurrensbegränsningsspörsmål;

X. med bifall till motionerna I: 551 och II: 715, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om organisationen av priskontrollen för det fall, då den allmänna prisregleringslagen träder i tillämpning;

XI. med bifall till motionerna I: 551 och II: 715, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t vid utfärdandet av instruktion för kommerskollegiets råd i pris- och kartellärenden samt för det i kommerskollegium ingående utredningsinstitutet för pris- och kartellfrågor beaktar vad utskottet anfört beträffande uppgiftsinsamlingens syfte och omfattning.»